

# ELINTARVIKELAKI – UUSI

## 1 luku - Yleiset säännökset

### 1 § Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on:

- 1) kuluttajan terveyden ja taloudellisten etujen suojaaminen varmistamalla elintarvikkeiden ja elintarvikekontaktimateriaalien turvallisuus, elintarvikkeiden hyvä terveydellinen ja muu elintarvikemääräysten mukainen laatu ja elintarvikkeista ja elintarvikekontaktimateriaaleista annettavien tietojen riittävyys ja oikeellisuus; sekä
- 2) elintarvikealan ja elintarvikekontaktimateriaalialan toimijoiden toimintaedellytysten mahdollistaminen osaltaan.

**Elintarvikemääräysten** velvoitteita toimeenpantaessa ja niiden noudattamista valvottaessa on otettava huomioon elintarvike- ja kontaktimateriaalitoiminnan luonne ja laajuus sekä toimintaan liittyvät muut elintarviketurvallisuuteen ja kuluttajansuojaan vaikuttavat seikat, ellei laissa tai sen nojalla toisin säädetä.

### 2 § Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan elintarvikkeisiin, elintarviketuotantoon käytettäviin eläimiin ja elintarvikekontaktimateriaaleihin, elintarvike- ja kontaktimateriaalitoimintaan sekä elintarvike- ja kontaktimateriaalialan toimijoihin sekä elintarvikevalvontaan kaikissa elintarvikkeiden ja elintarvikekontaktimateriaalien tuotanto-, jalostus- ja jakeluvaiheissa.

Tätä lakia ei sovelleta:

- 1) yksityistalouden omaan käyttöön tarkoitettuun alkutuotantoon eikä omaan käyttöön tarkoitettujen elintarvikkeiden valmistukseen, käsittelyyn tai varastointiin yksityistaloudessa; eikä
- 2) alkoholijuomiin tai alkoholivalmisteisiin siltä osin kuin niistä säädetään muussa lainsäädännössä.

Tämän lain 3 lukua ei sovelleta 8 §:n 3 momentissa eikä 10 §:n 2 momentissa eikä tarkoitettuun toimintaan.

### 3 § Euroopan unionin lainsäädäntö

Tätä lakia sovelletaan elintarvikkeita ja elintarvikekontaktimateriaaleja, elintarvike- ja kontaktimateriaalitoimintaa sekä elintarvikevalvontaa koskevien Euroopan unionin säädösten täytäntöönpanoon siltä osin kuin niiden täytäntöönpanosta ei säädetä muualla laissa.

Mitä tässä laissa säädetään Euroopan unionista tai Euroopan unionin jäsenvaltioista, koskee myös Euroopan talousaluetta ja siihen kuuluvia valtioita.

### 4 § Määritelmät

Tässä laissa ja sen nojalla annetuissa asetuksissa sovelletaan:

- 1) elintarvikelainsäädäntöä koskevista yleisistä periaatteista ja vaatimuksista, Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen perustamisesta sekä elintarvikkeiden turvallisuuteen liittyvistä menettelyistä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 178/2002 2 artiklassa ja 3 artiklan 3, 7, 15, 16 ja 18 kohdassa olevia *elintarvikkeen*, *elintarvikealan toimijan*, *vähittäiskaupan*, *jäljitettävyyden*, *elintarvikkeen tuotanto-*, *jalostus-* ja *jakeluvaiheen* ja *lopullisen kuluttajan* määritelmiä;

- 2) elintarvikehygieniasta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 852/2004 2 artiklan 1 kohdan a alakohdassa olevaa *elintarvikehygienian (hygienian)* määritelmää;
- 3) eläinperäisiä elintarvikkeita koskevista erityisistä hygieniasäännöistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 853/2004 liitteen I kohdissa 1.16, 1.17, 1.18 ja 8.1 olevia *teurastamon, leikkaamon, riistan käsittelylaitoksen ja eläinperäisen elintarvikkeen* määritelmiä;
- 4) virallisesta valvonnasta ja muista virallisista toimista, jotka suoritetaan elintarvike- ja rehulainsäädännön ja eläinten terveyttä ja hyvinvointia, kasvien terveyttä ja kasvinsuojeluaineita koskevien sääntöjen soveltamisen varmistamiseksi, sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 999/2001, (EY) N:o 396/2005, (EY) N:o 1069/2009, (EY) N:o 1107/2009, (EU) N:o 1151/2012, (EU) N:o 652/2014, (EU) 2016/429 ja (EU) 2016/2031, neuvoston asetusten (EY) N:o 1/2005 ja (EY) N:o 1099/2009 ja neuvoston direktiivien 98/58/EY, 1999/74/EY, 2007/43/EY, 2008/119/EY ja 2008/120/EY muuttamisesta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 854/2004 ja (EY) N:o 882/2004, neuvoston direktiivien 89/608/ETY, 89/662/ETY, 90/425/ETY, 91/496/ETY, 96/23/EY, 96/93/EY ja 97/78/EY ja neuvoston päätöksen 92/438/ETY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/625 2 artiklassa, 3 artiklan 5, 32 ja 49 kohdassa sekä 17 artiklan c ja d kohdassa olevia *virallisen valvonnan, muiden virallisten toimien, toimeksiannon saaneen elimen, virkaeläinlääkärin, virallisen avustajan, ante morte -tarkastuksen ja post mortem -tarkastuksen* määritelmiä;
- 5) virallisia lihan trikiinitarkastuksia koskevista erityissäännöistä annetun komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2015/1375 1 artiklan 2 ja 3 kohdassa olevia *valvottujen pito-olosuhteiden ja lokeron* määritelmää
- 6) tiettyjen zoonoosien ja niiden aiheuttajien seurannasta, neuvoston päätöksen 90/424/ETY muuttamisesta ja neuvoston direktiivin 92/117/ETY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/99/EY 2 artiklan 2 kohdan a ja b alakohdassa olevia *zoonoosin ja zoonoosin aiheuttajan* määritelmiä;
- 7) Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahaston) tuesta maaseudun kehittämiseen annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetun komission asetuksen (EY) N:o 1974/2006 22 artiklassa olevaa *elintarvikkeiden kansallisen laatujärjestelmän* määritelmää
- 8) elintarviketietojen antamisesta kuluttajille, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 1924/2006 ja (EY) N:o 1925/2006 muuttamisesta sekä komission direktiivin 87/250/ETY, neuvoston direktiivin 90/496/ETY, komission direktiivin 1999/10/EY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/13/EY, komission direktiivien 2002/67/EY ja 2008/5/EY sekä komission asetuksen (EY) N:o 608/2004 kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 1169/2011 3 artiklan 2 kohdan u alakohdassa olevaa *etäviestintävälineen* määritelmää.

Tässä laissa ja sen nojalla annetuissa asetuksissa tarkoitetaan:

- 1) *elintarvikemääräyksillä* tässä laissa tai sen nojalla annettuja säännöksiä sekä tämän lain soveltamisalaan kuuluvia Euroopan unionin säännöksiä;
- 2) *elintarvikevalvonnalla* elintarvikemääräyksiin liittyvää yleistä ohjausta ja neuvontaa sekä valvontatoimenpiteitä, joilla toimivaltainen viranomainen toteaa, että elintarvike, elintarviketuotantoon käytettävä eläin ja elintarvikekontaktimateriaali, niistä annettavat tiedot, niiden käsittelymenetelmät ja –olosuhteet sekä elintarvike- sekä kontaktimateriaalitoiminta vastaavat elintarvikemääräyksiä;
- 3) *valvontaviranomaisella* tämän lain mukaisista valvontatehtävistä huolehtivia valtion ja maakunnan viranomaisia;
- 4) *valvontakohteella* paikkaa, jossa harjoitetaan tai jossa on perusteltua syytä epäillä harjoitettavan elintarvike- tai kontaktimateriaalitoimintaa tai jossa säilytetään elintarvikemääräysten noudattamisen kannalta merkityksellisiä tietoja;
- 5) *ulkopuolisella asiantuntijalla* toimeksiannon saanutta elintä tai luonnollista henkilöä, jonka valvontaviranomainen on valtuuttanut suorittamaan valvontaviranomaisen määrittelemää viralliseen valvontaan tai muihin virallisiin toimiin liittyvää asiantuntija-, tutkimus- ja tarkastustehtävää;
- 3) *alkutuotannolla* Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 178/2002 3 artiklan kohdan 17 tarkoittamaa toimintaa sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 852/2004 1 artiklan 2 kohdan c alakohdan ja Euroopan parlamentin ja neuvoston (EY) N:o 853/2004 1 artiklan 3 kohdan c alakohdan tarkoittamaa alkutuotannon tuotteiden pienten määrien luovuttamista suoraan kuluttajalle tai toimittamista [paikalliseen] vähittäismyyntiin.

- 4) *alkutuotantopaikalla* maatilaa, puutarhaa tai muuta paikkaa, jossa harjoitetaan elintarvikkeiden alkutuotantoa;
- 5) *alkutuotannon toimijalla* elintarvikkeiden alkutuotantoa ja siihen liittyviä toimintoja harjoittavaa elintarvikealan toimijaa;
- 6) *elintarviketoiminnalla* elintarvikkeen tuotanto-, jalostus- ja jakelutoimintaa, jota elintarvikealan toimija harjoittaa;
- 7) *elintarvikehuoneistolla* mitä tahansa rakennusta tai huoneistoa tai niiden osaa taikka muuta ulko- tai sisätilaa, jossa myytäväksi tai muuten luovutettavaksi tarkoitettuja elintarvikkeita valmistetaan, säilytetään, kuljetetaan, pidetään kaupan, tarjoillaan tai muutoin käsitellään, ei kuitenkaan alkutuotantopaikkaa;
- 8) *liikkuvalla elintarvikehuoneistolla* elintarvikehuoneistoa, joka voidaan siirtää paikasta toiseen, kuten myyntiauto, vaunu, telta, kontti, pyörä tai vene;
- 9) *lihantarkastuksella* elävän eläimen tarkastusta (*ante mortem* -tarkastus) sekä ruholle ja muille eläimen osille teurastuksen jälkeen tehtävää tarkastusta (*post mortem* -tarkastus);
- 10) *poronhoitoalueella* poronhoitoaluetta siten kuin se on määritelty poronhoitolain (848/1990) 2 §:ssä;
- 11) *poroteurastamolla* poronhoitoalueella sijaitsevaa teurastamoa, jossa teurastetaan pääasiallisesti poroja;
- 12) *luonnonvaraisella riistalla* luonnonvaraista riistaa siten kuin se on määritelty Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 853/2004 liitteen I kohdassa 1.5. sekä hyljettä;
- 13) *hyönteisellä* Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2015/2283 6 artiklan 2 kohdan mukaisesti hyväksyttyä hyönteistä;
- 14) *elintarvikekontaktimateriaalilla* materiaaleja ja tarvikkeita, jotka ovat suoraan tai välillisesti kosketuksessa elintarvikkeeseen tai joiden on tarkoitettu tai joiden voidaan olettaa tulevan kosketukseen elintarvikkeen kanssa;
- 15) *kontaktimateriaalitoiminnalla* lopullisten elintarvikekontaktimateriaalien ja niiden valmistuksessa käytettävien välimateriaalien ja tarvikkeiden valmistusta, elintarvikekontaktimateriaalien tukkukauppaa ja muuta jakelua sekä tuontia sisämarkkinoilta tai Euroopan unionin ulkopuolelta;
- 16) *kontaktimateriaalialan toimijalla* toimijaa, joka saattaa markkinoille elintarvikekontaktimateriaaleja;
- 17) *omavalvonnalla* Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 178/2002 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 852/2004 säännösten edellyttämää järjestelmää, jonka avulla elintarvikealan toimija hallitsee toimintaansa liittyvät vaarat ja varmistaa, että elintarvike sekä alkutuotantopaikka ja elintarvikehuoneisto ja niissä harjoitettava elintarviketoiminta täyttävät niille elintarvikemääräyksissä asetetut vaatimukset sekä Euroopan komission asetuksen (EY) N:o 2023/2006 edellyttämää järjestelmää, jolla elintarvikekontaktimateriaalialan toimija hallitsee toimintaansa liittyvät vaarat ja varmistaa, että elintarvikekontaktimateriaali sekä elintarvikekontaktimateriaalitoiminta täyttävät niille elintarvikemääräyksissä asetetut vaatimukset;
- 18) *terveysvaaralla* elintarvikkeen ja elintarvikekontaktimateriaalin biologista, kemiallista tai fysikaalista tekijää tai tilaa, joka saattaa vaarantaa kuluttajan ~~elintarvikkeen~~ turvallisuuden;
- 19) *helposti pilaantuvalla elintarvikkeella* elintarviketta, joka ominaisuuksiensa vuoksi tarjoaa mikrobeille hyvät lisääntymismahdollisuudet ja joka on siksi säilytettävä alhaisessa tai korkeassa lämpötilassa;
- 20) *muulla luovutuksella* elintarvikkeen luovuttamista korvauksetta avustukseksi, lahjaksi, näytteeksi, kokeiltavaksi tai muuhun vastaavaan tarkoitukseen;
- 21) *yksityistaloudella* perheen tai henkilön omaa kotitaloutta;
- 22) *nimisuojaustuotteella* maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden laatuja järjestelmistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1151/2012 5 ja 18 artiklassa olevien maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden suojatun alkuperänimityksen, suojatun maantieteellisen merkinnän ja aidon perinteisen tuotteen tarkoittamia tuotteita sekä tislattujen alkoholijuomien määritelmistä, esittelystä ja merkinnöistä, tislattujen alkoholijuomien nimien käytöstä muiden elintarvikkeiden esittelyssä ja merkinnöissä sekä tislattujen alkoholijuomien maantieteellisten merkintöjen suojaamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/--- 2 artiklan 6 kohdassa olevan suojatun maantieteellisen merkinnän tarkoittamia tuotteita.

## 2 luku Elintarvike- ja kontaktimateriaalitoimintaa koskevat erityiset vaatimukset

## 5 § Elintarvikkeita ja elintarvikekontaktimateriaaleja koskevat erityiset vaatimukset

Elintarvikkeiden on oltava ominaisuuksiltaan sellaisia, että ne ovat ihmisravinnoksi soveltuvia, eivät aiheuta vaaraa ihmisen terveydelle eivätkä niistä annettavat tiedot johda kuluttajaa harhaan. Elintarvikekontaktimateriaalien on oltava sellaisia, että ne eivät aiheuta vaaraa ihmisen terveydelle.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä:

- 1) elintarvikkeiden koostumuksesta, mikrobiologisesta laadusta ja niiden sisältämistä vieraista aineista;
- 2) elintarvikkeiden lisäaineista, aromeista, entsyymeistä, ravintoaineista ja valmistuksen apuaineista;
- 3) uuselintarvikkeista, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1169/2011 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen N:o (EY) N:o 258/97 ja komission asetuksen (EY) N:o 1825/2001 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2015/2283 edellyttämistä kansallisista järjestelyistä;
- 4) elintarvikkeiden pakkauksessa, esitteessä, mainoksessa tai muulla tavoin markkinoinnin yhteydessä annettavista tiedoista;
- 5) Euroopan unionin lainsäädännön mahdollistamista alkoholijuomien kansallisista nimityksistä, koostumuksesta ja juomista annettavista tiedoista;
- 6) elintarvikekontaktimateriaaleista sekä niiden käytöstä ja puhtausvaatimuksista.

Elintarvikealan toimijan, joka valmistaa, valmistuttaa tai tuo maahan vitamiinien, kivennäisaineiden ja eräiden muiden aineiden lisäämisestä elintarvikkeisiin annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1925/2006, soveltamisalaan kuuluvaa elintarviketta, on tehtävä siitä ilmoitus Ruokavirastolle. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ilmoituksen tekemisestä sekä muista täydentämisasetuksen soveltamisen edellyttämistä kansallisista järjestelyistä.

Elintarvikealan toimijan, joka valmistaa, valmistuttaa tai tuo maahan ravintolisiä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/46/EY soveltamisalaan kuuluvia ravintolisiä, on tehtävä siitä ilmoitus Ruokavirastolle. Ilmoitus on tehtävä myös, kun valmisteen koostumus sille ominaisten aineiden osalta muuttuu. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ilmoituksen tekemisestä.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä Euroopan unionin lainsäädännön edellyttämän imeväisten ja pikkulasten ruokintaa koskevan tiedotusaineiston sisällöstä ja jakelusta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä muuntogeenisistä elintarvikkeista ja rehuista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1829/2003 edellyttämistä kansallisista järjestelyistä.

## 6 § Elintarviketoimintaa koskevat erityiset vaatimukset

Elintarviketoiminnan tulee olla sellaista, että se ei aiheuta vaaraa ihmisen terveydelle.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä:

- 1) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen 852/2004 1 artiklan 2 kohdan c alakohdan ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen 853/2004 1 artiklan 3 kohdan c, d ja e alakohdan ja 5 kohdan b(ii) alakohdan sekä 10 artiklan 8 kohdan tarkoittamia toimintoja koskevista kansallisista säännöistä;
- 2) lihantarkastuksesta ja siihen liittyvästä valvonnasta;
- 3) elintarviketoiminnalle asetettavista rakenteellisista ja toiminnallisista vaatimuksista;
- 4) elintarvikkeiden käsittelystä ja kuljettamisesta sekä lämpötilavaatimuksista;
- 5) helposti pilaantuvien elintarvikkeiden kansainvälisiä kuljetuksia ja tällaisissa kuljetuksissa käytettävää erityiskalustoa koskevan sopimuksen (ATP) (SopS 48/1981), jäljempänä *ATP-sopimus*, kansallisesta täytäntöönpanosta; sekä

- 6) elintarviketuotantoon käytettävien eläinten terveydentilasta, hoidosta, käsittelystä, näytteentotoista, tutkimuksista, eläimistä annettavista tiedoista ja kuljetuksesta.

Ruokavirasto voi antaa määräyksiä

- 1) lihatarkastuksessa käytettävistä menetelmistä; sekä
- 2) triikiinitutkimusten tiheydestä ja kattavuudesta, silloin kun komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2015/1375 mahdollistaa sen tai edellyttää sitä.

### 3 luku Elintarvike- ja kontaktimateriaalitoimintaa koskevat vaatimukset

#### 7 § Elintarvike- ja kontaktimateriaalialan toimijan luotettavuus

Elintarvike- ja kontaktimateriaalitoiminnan aloittamisen edellytyksenä on, että elintarvike- ja kontaktimateriaalitoimija on luotettava.

Elintarvike- ja kontaktimateriaalitoimijaa ei pidetä luotettavana, jos hän on

- 1) kolmen arviota edeltävän vuoden aikana toistuvasti tai huomattavassa määrin laiminlyönyt veroihin, lakisääteisiin eläke-, tapaturva- tai työttömyysvakuutusmaksuihin taikka Tullin perimiin maksuihin liittyvien rekisteröitymis-, ilmoitus ja maksuvelvollisuuksien hoitamisen;
- 2) ulosmittauksen tai muun selvityksen mukaan kykenemätön vastaamaan veloistaan; tai
- 3) hän on muutoin aikaisemmalla toiminnallaan osoittanut olevansa ilmeisen sopimaton harjoittamaan elintarvike- tai kontaktimateriaalialan toimintaa.

Jos elintarvike- tai kontaktimateriaalialan toimija on oikeushenkilö, vaatimus luotettavuudesta koskee toimitusjohtajaa ja hänen sijaistaan, hallituksen jäsentä ja varajäsentä, hallintoneuvoston ja siihen rinnastettavan toimitusjohtajan jäsentä ja varajäsentä, vastuunalaista yhtiömiestä sekä muuta ylimpään johtoon kuuluvaa samoin kuin sitä, jolla on suoraan tai välillisesti vähintään kymmenesosa osakeyhtiön osakkeista tai osakkeiden tuottamasta äänivallasta tai vastaava omistus- tai määräämisvalta, jos kyseessä on muu yhteisö kuin osakeyhtiö.

Luotettavuuden arvioimiseksi voidaan 1 momentissa tarkoitetut seikat selvittää sellaisista yritys- ja yhteisötietolain (244/2001) 3 §:ssä tarkoitetuista rekisteröidyistä yrityksistä tai yhteisöistä, jotka välittömästi tai välillisesti kytkeytyvät elintarvike- tai kontaktimateriaalialan toimijaan tai 2 momentissa mainittuihin henkilöihin.

#### 8 § Elintarvikkeiden alkutuotanto rekisteröidyssä alkutuotantopaikassa

Alkutuotannon toimijan on tehtävä toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle kirjallinen ilmoitus elintarvikkeiden alkutuotannosta alkutuotantopaikan rekisteröintiä varten (*rekisteröity alkutuotantopaikka*).

Edellä 1 momentissa tarkoitettua ilmoitusta ei tarvitse tehdä seuraavissa tapauksissa:

- 1) Maakunta saa tiedon elintarvikkeiden alkutuotannosta toiselta viranomaiselta. Maakunnan on ilmoitettava toimijalle saaneensa tiedot toiselta viranomaiselta.
- 2) Kasvien ja sienten alkutuotantopaikasta, jos toiminta on osa saman toimijan 10 §:n tarkoittamaa elintarviketoimintaa rekisteröidyssä elintarvikehuoneistossa; eikä
- 3) Luonnonvaraisten kasvien, sienten ja riistan alkutuotannosta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua ilmoitusta ei myöskään tarvitse tehdä kasvien ja sienten alkutuotantopaikasta, jos:

- 1) toimija on yksityinen henkilö; tai
- 2) toimintaa ei voida pitää elinkeinon harjoittamisena; tai
- 3) toiminta on osa saman toimijan 10 §:n mukaisesti ilmoitetun elintarvikehuoneiston toimintaa.

Alkutuotantopaikan sijaintimaakunta käsittelee alkutuotantopaikan rekisteröintiä koskevan ilmoituksen. Maakunta ilmoittaa alkutuotannon toimijalle ilmoituksen vastaanottamisesta.

## **9 § Elintarvikkeiden alkutuotanto hyväksytyssä alkutuotantopaikassa**

Alkutuotannon toimija, joka harjoittaa itujen alkutuotantoa, jolta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 852/2004 6 artiklan 3 kohdan mukaan edellytetään alkutuotantopaikan hyväksymistä, on 8 §:stä poiketen haettava toimivaltaiselta valvontaviranomaiselta alkutuotantopaikan hyväksymistä ennen toiminnan aloittamista tai toiminnan olennaista muuttamista.

Alkutuotantopaikan hyväksymistä ei tarvitse hakea, jos alkutuotannon toimija harjoittaa alkutuotantopaikassa pienimuotoista itujen tuotantoa. Tällaisesta elintarviketoiminnasta on tehtävä 7 §:n mukainen ilmoitus.

Alkutuotantopaikan sijaintimaakunta hyväksyy alkutuotantopaikan. Maakunta tekee päätöksen alkutuotantopaikan hyväksymisestä 60 vuorokauden kuluessa asian vireille tulosta, jollei asian laajuus, hakemuksen puutteellisuus tai muu erityinen syy edellytä asian pitempää käsittelyä. Maakunta voi asettaa päätöksessään ehtoja terveysvaarojen ehkäisemiseksi.

## **10 § Elintarviketoiminta rekisteröidyssä elintarvikehuoneistossa**

Elintarvikealan toimijan on tehtävä toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle kirjallinen ilmoitus elintarviketoiminnasta elintarvikehuoneiston rekisteröintiä varten (*rekisteröity elintarvikehuoneisto*) viimeistään neljä viikkoa ennen toiminnan aloittamista tai olennaista muuttamista. Toiminnan keskeyttämisestä tai lopettamisesta on viivytyksettä ilmoitettava toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua ilmoitusta ei tarvitse tehdä silloin, kun toiminta on pienimuotoista sekä:

- 1) elintarviketoiminta tapahtuu samassa huoneistossa kuin toimijan harjoittama muu elinkeinotoiminta; tai
- 2) toimija on yksityinen henkilö; tai
- 3) toimintaa ei voida pitää elinkeinon harjoittamisena.

Elintarvikehuoneiston sijaintimaakunta käsittelee elintarvikehuoneiston rekisteröintiä koskevan ilmoituksen.

Elintarvikealan toimijan kotimaakunta käsittelee elintarvikehuoneiston rekisteröintiä koskevan ilmoituksen, kun elintarviketoimintaa harjoitetaan:

- 1) liikkuvassa elintarvikehuoneistosta;
- 2) elintarvikehuoneistossa, jossa pelkästään kuljetetaan tai säilytetään elintarvikkeita yhdessä tai useammassa kuljetusajoneuvossa tai kontissa; sekä
- 3) elintarvikehuoneistossa, jota käytetään ainoastaan elintarvikkeiden myyntiin, välittämiseen tai muuhun käsittelyyn ilman, että elintarvikkeet ovat kyseisessä huoneistossa.

Jos toimijalla ei ole kotipaikkaa Suomessa, elintarvikehuoneiston rekisteröintiä koskevan ilmoituksen käsittelee se maakunta, jonka alueella elintarviketoiminta aloitetaan.

Valtion lupa- ja valvontavirasto käsittelee alkoholilain (1102/2017) 14 ja 16 §:n tarkoittamien valmistus- ja varastopaikkojen rekisteröintiä koskevan ilmoituksen. Maakunta käsittelee alkoholilain 13 §:n 2 momentissa ja 26 §:ssä tarkoitettujen alkoholijuomien vähittäismyyntipaikkojen rekisteröintiä koskevan ilmoituksen.

Toimivaltainen valvontaviranomainen antaa elintarvikealan toimijalle todistuksen elintarvikehuoneiston rekisteröintiä koskevan ilmoituksen käsittelystä sekä rekisteröi tiedot sille ilmoitetusta elintarviketoiminnasta ympäristöterveydenhuollon keskitettyyn toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmään Ruokaviraston määräämällä tavalla.

## **11 § Elintarviketoiminta hyväksytyssä elintarvikehuoneistossa**

Elintarvikealan toimijan, jonka harjoittamalta elintarviketoiminnalta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 853/2004 4 artiklan 2 kohdan mukaan edellytetään elintarvikehuoneiston hyväksymistä (*hyväksytty elintarvikehuoneisto*), on 10 §:stä poiketen haettava toimivaltaiselta valvontaviranomaiselta elintarvikehuoneiston hyväksymistä ennen toiminnan aloittamista tai toiminnan olennaista muuttamista. Toiminnan keskeyttämisestä ja lopettamisesta sekä toimijan vaihtumisesta on viivytystä ilmoitettava toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle.

Elintarvikehuoneiston hyväksymistä ei tarvitse hakea, kun alkutuotannon toimija harjoittaa 1 momentissa tarkoitetussa elintarvikehuoneistossa pienimuotoista elintarvikkeiden valmistusta tuottamistaan alkutuotannon tuotteista. Tällaisesta elintarviketoiminnasta on tehtävä 10 §:n mukainen ilmoitus.

Elintarvikehuoneiston sijaintimaakunta hyväksyy 1 momentissa tarkoitetun elintarvikehuoneiston. Ruokavirasto hyväksyy teurastamot ja riistan käsittelylaitokset sekä niiden yhteydessä olevat leikkaamot. Lapin maakunta hyväksyy poroteurastamot ja niiden yhteydessä olevat elintarvikehuoneistot.

Elintarvikealan toimijan kotimaakunta hyväksyy 1 momentissa tarkoitetun liikkuvat elintarvikehuoneistot. Ruokavirasto hyväksyy liikkuvat teurastamot ja riistan käsittelylaitoksen sekä niiden yhteydessä olevat leikkaamot. Lapin maakunta hyväksyy liikkuvat poroteurastamot ja sen yhteydessä olevan liikkuvat elintarvikehuoneiston.

Toimivaltainen valvontaviranomainen tekee päätöksen elintarvikehuoneiston hyväksymisestä 60 vuorokauden kuluessa asian vireille tulosta, ellei asian laajuus, hakemuksen puutteellisuus tai muu erityinen syy edellytä asian pitempää käsittelyä. Viranomainen voi asettaa päätöksessään ehtoja terveysvaarojen ehkäisemiseksi. Viranomainen rekisteröi tiedot elintarvikehuoneiston hyväksymistä koskevista päätöksistä ympäristöterveydenhuollon keskitettyyn toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmään Ruokaviraston määräämällä tavalla.

## **12 § Tiedottaminen elintarviketoiminnasta liikkuvassa elintarvikehuoneistossa**

Elintarvikealan toimijan on tiedotettava elintarviketoiminnasta

- 1) rekisteröidyssä tai hyväksytyssä liikkuvassa elintarvikehuoneistossa niille maakunnille, joiden alueella toimintaa harjoitetaan;
- 2) liikkuvassa teurastamossa ja riistan käsittelylaitoksessa Ruokavirastolle sekä niiden yhteydessä olevassa hyväksytyssä elintarvikehuoneistossa maakunnalle; sekä
- 3) liikkuvassa poroteurastamossa ja sen yhteydessä olevassa hyväksytyssä elintarvikehuoneistossa Lapin maakunnalle.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut tiedon on oltava toimivaltaisella valvontaviranomaisella viimeistään neljä arkipäivää ennen elintarviketoiminnan aloittamista rekisteröidyssä elintarvikehuoneistossa ja viimeistään kaksi viikkoa ennen elintarviketoiminnan aloittamista hyväksytyssä elintarvikehuoneistossa.

## **13 § Kontaktimateriaalitoiminta**

Kontaktimateriaalialan toimijan on ilmoitettava toimipaikastaan ja siellä harjoitettavasta toiminnasta toimipaikan sijaintimaakunnalle.

## **14 § Jäljitettävyys**

Elintarvikkeiden, elintarviketuotantoon käytettävien eläinten ja elintarvikekontaktimateriaalien mukana on oltava elintarvikemääräyksissä edellytetyt asiakirjat. Vaadittavat tiedot voivat olla myös sähköisessä muodossa.

Sen lisäksi, mitä elintarvikkeiden ja elintarviketuotantoon käytettävien eläinten jäljitettävyydestä säädetään asetuksen (EY) N:o 178/2002 18 artiklan 2 ja 3 kohdassa, elintarvikealan toimijalla tulee järjestelmä, jonka

avulla voidaan tämän lain tarkoituksen mukaisella riittävällä tarkkuudella yhdistää tiedot saapuneista ja lähteneistä eristä toisiinsa.

Elintarvikealan toimijan velvollisuudesta järjestää kalastus- ja vesiviljelytuotteiden jäljitettävyyttä säädetään lisäksi yhteisön valvontajärjestelmästä, jonka tarkoituksena on varmistaa yhteisen kalastuspolitiikan sääntöjen noudattaminen, asetusten (EY) N:o 847/96, (EY) N:o 2371/2002, (EY) N:o 811/2004, (EY) N:o 768/2005, (EY) N:o 2115/2005, (EY) N:o 2166/2005, (EY) N:o 388/2006, (EY) N:o 509/2007, (EY) N:o 676/2007, (EY) N:o 1098/2007, (EY) N:o 1300/2008 ja (EY) N:o 1342/2008 muuttamisesta sekä asetusten (EY) N:o 2847/93, (EY) N:o 1627/94 ja (EY) N:o 1966/2006 kumoamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1224/2009 56 ja 58 artiklassa sekä velvollisuudesta antaa kuluttajille tietoja kalastus- ja vesiviljelytuotteista yhteisön valvontajärjestelmästä, jonka tarkoituksena on varmistaa yhteisen kalastuspolitiikan sääntöjen noudattaminen, annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1224/2009 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetun komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 404/2011 67 ja 68 artiklassa.

## **15 § Omavalvonta**

Elintarvikealan toimijalla on oltava järjestelmä, jonka avulla toimija hallitsee elintarviketoimintaansa liittyvät vaarat ja varmistaa, että elintarvike, alkutuotantopaikka ja elintarvikehuoneisto sekä elintarviketoiminta täyttävät niille elintarvikemääräyksissä asetetut vaatimukset;

Kontaktimateriaalialan toimijalla on oltava järjestelmä, jonka avulla toimija hallitsee hyvien tuotantotapojen noudattamisen toiminnassaan sekä elintarvikekontaktimateriaalien vaatimustenmukaisuuden.

## **16 § Valvontatietojen julkistaminen**

Suunnitelmallisen elintarvikevalvonnan piirissä olevan elintarvikealan toimijan on julkistettava valvontaviranomaisen antama elintarviketoiminnan tarkastuksesta kertova asiakirja. Ennen elintarviketoiminnan ensimmäistä tarkastusta toimija voi julkaista ilmoituksen siitä, että elintarviketoiminta kuuluu suunnitelmallisen elintarvikevalvonnan piiriin.

Velvollisuus julkistaa valvontatietoja ei koske

- 1) alkutuotannon toimijoita;
- 2) yksityistaloudessa sijaitsevia rekisteröityjä elintarvikehuoneistoja; eikä
- 3) alkoholijuomien valmistus- ja varastointipaikkoja ja alkoholijuomamyymälöitä.

Elintarviketoiminnan tarkastuksesta kertova viimeisin asiakirja tulee olla helposti nähtävissä elintarvikealan yrityksen omilla internetsivuilla. Lisäksi elintarvikehuoneistossa, jossa kuluttaja asioi, tarkastuksesta kertova viimeisin asiakirja on oltava esillä elintarvikehuoneiston sisäänkäynnin yhteydessä tai muussa kuluttajalle helposti havaittavassa paikassa.

Elintarvikealan toimijalla on oikeus pyynnöstä saada toimivaltaiselta viranomaiselta harjoittamansa elintarviketoiminnan uusintatarkastus.

Toimivaltaiset valvontaviranomaiset julkaisevat suorittamansa valvonnan tulokset.

## **17 § Toimijan velvollisuus ilmoittaa ruokamyrkytyksistä**

Kun elintarvikealan toimija saa tiedon tuottamansa, jalostamansa tai jakelemansa elintarvikkeen aiheuttamasta ruokamyrkytyksestä tai epäilee elintarvikkeen voivan aiheuttaa ruokamyrkytyksen, toimijan on ilmoitettava siitä välittömästi maakunnalle. Ruokamyrkytyksen aiheuttajaksi epäilty elintarvike tai näyte siitä on säilytettävä niin, että se voidaan tutkia laboratoriossa ruokamyrkytyksen syyn selvittämiseksi.

## **18 § Zoonoosit**

Elintarvikealan toimijan on seurattava ja valvottava zoonoosien aiheuttajien esiintymistä elintarviketuotantoeläimissä ja elintarvikkeissa. Elintarvikealan toimijan on toimitettava tiedot seurantaan ja valvontaan liittyvistä tutkimuksista ja tutkimustuloksista toimivaltaiselle viranomaiselle.

## 19 § Elintarvikehygieeninen osaaminen

Pakkaamattomia helposti pilaantuvia elintarvikkeita elintarvikehuoneistossa käsittelevällä henkilöllä on oltava elintarvikehygieenistä osaamista osoittava hygieniapassi, jos henkilö on työskennellyt pakkaamattomien helposti pilaantuvien elintarvikkeiden käsittelyä edellyttävissä tehtävissä vähintään kolme kuukautta.

Hygieniapassia ei tarvitse olla henkilöllä, joka työskentelee elintarvikehuoneistossa pelkästään:

- 1) vankeuslain (767/2005) 8 luvun 2 §:n velvoittamana vankina;
- 2) asevelvollisuuslain (1438/2007) mukaisessa varusmiespalvelussa tai aseettomassa palveluksessa, naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain (194/1995) mukaisessa asepalveluksessa taikka siviilipalveluslain (1446/2007) mukaisessa siviilipalveluksessa;
- 3) sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (812/2000) tarkoittamana asiakkaana, kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain (519/1977) mukaisessa työtoiminnassa taikka vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain (380/1987) tarkoittamassa päivätoiminnassa taikka sosiaalihuoltolain (710/1982) tarkoittamassa vammaisten henkilöiden työllistymistä tukevassa toiminnassa ja työtoiminnassa; tai
- 4) yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain (400/2015) tarkoittamana tuomittuna.

Elintarvikealan toimijan on pidettävä kirjaa elintarvikehuoneistossa työskentelevien henkilöiden elintarvikehygieenisestä osaamisesta ja pyydettyäessä esitettävä tiedot valvontaviranomaiselle.

Ruokavirasto laatii elintarvikehygieenistä osaamista arvioivan testin (*hygieniapassitesti*). Hygieniapassitestin järjestää ja Ruokaviraston hyväksymän mallin mukaisen hygieniapassin myöntää 20 §:n tarkoittama hygieniapassitestaaja. Hygieniapassitestaaja voi periä maksun testistä ja hygieniapassin myöntämisestä.

Hygieniapassin voi saada suorittamalla hyväksytysti hygieniapassitestin. Ruokavirasto voi tarvittaessa myöntää hygieniapassi samoin perustein kuin hygieniapassitestaaja sekä peruuttaa hygieniapassin, jos se on myönnetty olennaisesti virheellisin perustein.

## 20 § Hygieniapassitestaaja

Ruokavirasto voi hyväksyä hygieniapassitestaajaksi hakemuksesta henkilön,

- 1) jolla on 28 §:ssä edellytetty korkeakoulututkinto; tai
- 2) joka on kelpoinen korkeakoulun tai Opetushallituksen toimialaan kuuluvan oppilaitoksen elintarvikehygieniaan liittyvän lehtorin tai opettajan virkaan tai toimeen tutkinnon tai aineenhallinnan osalta.

Ruokavirasto valvoo hygieniapassitestaajien toimintaa. Ruokavirasto voi peruuttaa testaajan hyväksynnän, jos testaaja ei ole järjestänyt hygieniapassitestejä tai myöntänyt hygieniapasseja yli kolmeen vuoteen. Lisäksi hyväksyntä voidaan peruuttaa, jos testaaja rikkoo hygieniapassitestaamisesta annettuja säännöksiä tai määräyksiä tai ei ole korjannut toimintaansa Ruokaviraston kehotuksesta. Hyväksyntä voidaan peruuttaa myös väliaikaisesti.

Hygieniapassitestaajiin sovelletaan heidän suorittaessaan tämän pykälän mukaisia tehtäviä, mitä 29 §:ssä säädetään ulkopuolisesta asiantuntijasta.

Ruokavirasto voi antaa tarkempia määräyksiä hygieniapassitestin järjestämisestä, testissä käytettävistä kielistä ja testin hyväksyttävän suorittamisen arvioinnista, hygieniapassista ja sen myöntämisestä sekä tiedonhallinnasta.

## 21 § Elintarvike- ja kontaktimateriaalitoimintaa koskevat tarkemmat säännökset

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä

- 1) edellä 8 §:ssä tarkoitetusta alkutuotantopaikan rekisteröintiä koskevan ilmoituksen tekemisestä ja alkutuotannon tuotteiden pienimuotoisesta luovutuksesta;
- 2) edellä 9 §:ssä tarkoitetusta alkutuotantopaikan hyväksymistä koskevan hakemuksen ja päätöksen tekemisestä;
- 3) edellä 10 §:ssä tarkoitetusta elintarvikehuoneiston rekisteröintiä koskevan ilmoituksen tekemisestä ja käsittelystä;
- 4) edellä 11 §:ssä tarkoitetusta elintarvikehuoneiston hyväksymisen hakemisesta, hyväksymispäätöksen tekemisestä sekä pienimuotoisista toiminnoista;
- 5) edellä 13 §:ssä tarkoitetusta kontaktimateriaalitoimintaa koskevan ilmoituksen tekemisestä;
- 6) edellä 14 §:ssä tarkoitetusta elintarvikkeiden, elintarviketuotantoon käytettävien eläinten ja elintarvikekontaktimateriaalien jäljitettävyydestä, elintarvikkeisiin ja elintarvikekontaktimateriaaleihin sekä niiden käsittelyyn ja kuljetukseen liittyvästä kirjaamisvelvollisuudesta, niiden mukana olevista asiakirjoista sekä eläinperäisiä elintarvikkeita koskevista merkinnöistä;
- 7) edellä 15 §:ssä tarkoitetusta elintarvike- ja kontaktimateriaalialan toimijoiden omavalvonnasta ja siihen liittyvistä kirjaamisvaatimuksista;
- 8) edellä 16 §:ssä tarkoitetusta valvontatietojen julkistamiseen liittyvien tarkastusten tekemisestä sekä valvontatietojen julkistamisesta;
- 9) edellä 17 §:ssä tarkoitetusta ruokamyrkytyksiä koskevan ilmoituksen tekemisestä; sekä
- 10) edellä 18 §:ssä tarkoitetusta elintarvikealan toimijan velvollisuudesta seurata ja valvoa zoonoosien aiheuttajia elintarviketuotantoon käytettävissä eläimissä sekä seurantaan ja valvontaan liittyvien tietojen ja tutkimustulosten toimittamisesta toimivaltaiselle viranomaiselle.

## 4 luku Viranomaiset ja niiden tehtävät

### 22 § Maa- ja metsätalousministeriö

Maa- ja metsätalousministeriö suunnittelee ja ohjaa elintarvikemääräysten täytäntöönpanoa.

### 23 § Ruokavirasto

Ruokavirasto suunnittelee, ohjaa, kehittää ja suorittaa valtakunnallisesti elintarvikevalvontaa siten kuin tässä laissa säädetään.

Sen lisäksi, mitä muualla tässä laissa säädetään, Ruokavirasto:

- 1) arvioi elintarvikevalvonnan toteutumista maakunnissa;
- 2) huolehtii elintarvikevalvonnasta teurastamoissa, riistan käsittelylaitoksissa ja niiden yhteydessä olevissa leikkaamoissa;
- 3) huolehtii tarvittaessa ante mortem -tarkastuksesta alkutuotantopaikalla;
- 4) valtuuttaa tarvittaessa muun kuin Ruokaviraston tai maakunnan palveluksessa olevan eläinlääkärin tekemään ante mortem -tarkastuksen alkutuotantopaikalla;
- 5) valvoo, että 31 §:n tarkoittamia tutkimuksia tekevät laboratoriot noudattavat elintarvikemääräyksiä;
- 6) vastaa yhteistyössä maakuntien kanssa Euroopan unionin lainsäädännön edellyttämien kansallisten seuranta- ja valvontaohjelmien suunnittelusta ja toteutuksesta;
- 7) vastaa yhteistyössä maakuntien kanssa elintarvikevalvonnan virallisten valvontanäytteiden ottamisen ja analysoinnin suunnittelusta ja toteuttamisesta
- 8) vastaa valtakunnallisista ja kansainvälisistä erityistä asiantuntemusta vaativista elintarvikevalvontatehtävistä sekä toimii Euroopan unionin lainsäädännön ja kansainvälisten sopimusten edellyttämänä kansallisena viranomaisena tai yhteyspisteenä asioissa, joita ei ole ei ole säädetty muun viranomaisen tehtäväksi;
- 9) laatii Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/625 115 artiklan tarkoittaman erityistilanteisiin varautumista koskevan valtakunnallisen suunnitelman;

- 10) asettaa torjunta-ainejäämien enimmäismääristä kasvi- ja eläinperäisissä elintarvikkeissa ja rehuissa tai niiden pinnalla sekä neuvoston direktiivin 91/414/ETY muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 396/2005 18 artiklan 4 kohdassa tarkoitetun torjunta-aineen jäämän väliaikaisen enimmäismäärän.

Rajaeläinlääkärit huolehtivat tämän lain mukaisesta elintarvikevalvonnasta eläinperäisten elintarvikkeiden eläinlääkinnällisen rajatarkastuksen yhteydessä.

## 24 § Maakunta

Maakunta huolehtii toimialueellaan elintarvikevalvonnasta siten kuin tässä laissa säädetään.

Sen lisäksi, mitä muualla tässä laissa säädetään, maakunta:

- 1) tekee Ruokavirastolle elintarvikemääräysten mukaiset ilmoitukset ja raportit;
- 2) osallistuu yhteistyössä Ruokaviraston kanssa EU-lainsäädännön edellyttämien kansallisten seuranta- ja valvontaohjelmien suunnittelusta ja toteuttamisesta;
- 3) osallistuu yhteistyössä Ruokaviraston kanssa elintarvikevalvonnan virallisten valvontanäytteiden ottamisen ja analysoinnin suunnittelusta ja toteuttamisesta;
- 4) huolehtii tarvittaessa ante mortem -tarkastuksesta alkutuotantopaikalla;
- 5) valvoo 14 §:n 3 momentissa säädettyjen velvoitteiden noudattamista kalastusalueiden saaliiden purkamisen yhteydessä;
- 6) laatii Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/625 115 artiklan tarkoittaman erityistilanteisiin varautumista koskevan suunnitelman toimialueellaan; sekä
- 7) valvoo toimialueellaan elintarvikemääräysten sekä Maailman terveysjärjestön kansainvälisen terveyssäännösten (SopS 51/2007) noudattamista aluksilla.

Lapin maakunta

- 1) huolehtii elintarvikevalvonnasta poroteurastamoissa ja niiden yhteydessä olevissa elintarvikehuoneistoissa; sekä
- 2) huolehtii poroteurastamossa teurastettavan poron ante mortem -tarkastuksesta alkutuotantopaikalla.

Edellä 23 §:n 2 momentin 2 kohdasta poiketen maakunta voi hoitaa valtion tehtäväksi säädetyn elintarvikevalvonnan teurastamoissa ja riistan käsittelylaitoksissa ja niiden yhteydessä olevissa leikkaamoissa, jos maakunta on tehnyt siitä Ruokaviraston kanssa sopimuksen.

## 25 § Valtion lupa- ja valvontavirasto

Sen lisäksi, mitä muualla tässä laissa säädetään, Valtion lupa- ja valvontavirasto:

- 1) suunnittelee, ohjaa ja suorittaa yli 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien juomien valvontaa;
- 2) ohjaa maakuntaa alkoholimyymälöiden valvonnassa.

## 26 § Puolustusvoimat

Puolustusvoimat huolehtii tässä laissa maakunnan elintarvikevalvontaviranomaiselle säädetyistä tehtävistä puolustusvoimien valvontaan kuuluvien elintarvikehuoneistojen osalta.

## 27 § Tulli

Tulli valvoo:

- 1) Euroopan unionin ulkopuolelta maahan tuotavien muiden kuin eläinperäisten elintarvikkeiden elintarvikemääräystenmukaisuutta;
- 2) Euroopan unionin jäsenmaista Suomeen toimitettavien muiden kuin eläinperäisten elintarvikkeiden elintarvikemääräystenmukaisuutta Suomessa tapahtuvan elintarvike-erän purkamisen ja siihen liittyvän varastoinnin yhteydessä;

- 3) kauttakuljetustavarana kuljetettavien muiden kuin eläinperäisten elintarvikkeiden asiakirjojen oikeellisuutta;
- 4) Suomesta Euroopan unionin ulkopuolelle vietävien muiden kuin eläinperäisten elintarvikkeiden asiakirjojen oikeellisuutta; ja
- 5) helposti pilaantuvien elintarvikkeiden kansainvälisiä kuljetuksia ja tällaisissa kuljetuksissa käytettävää erityiskalustoa tuonnin ja viennin yhteydessä ATP-sopimuksen mukaisesti.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tullille kuuluvista tehtävistä vientivaatimusten valvonnassa.

## **28 § Valvontaviranomaisen pätevyys**

Elintarvikevalvonnan tehtäviä hoitavalla viranhaltijalla on oltava tehtävään soveltuva korkeakoulututkinto tai tarvittaessa Euroopan unionin lainsäädännössä edellytetty pätevyys.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä elintarvikevalvonnan tehtäviä hoitavien viranhaltijoiden pätevyysvaatimuksista ja kielitaitovaatimuksista sekä täydennyskoulutuksesta

## **29 § Ulkopuoliset asiantuntijat**

Valvontaviranomainen voi Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/625 28 - 33 artiklassa säädetyillä edellytyksillä siirtää toimeksiannon saaneen elimen tai luonnollisen henkilön (*ulkopuoliset asiantuntijat*) tehtäväksi virallista valvontaa tai muita virallisia tehtäviä varten tarvittavia tarkastuksia, tutkimuksia ja selvityksiä. Tarkastusten, tutkimusten tai selvitysten perusteella mahdollisesti tehtävät hallinnolliset päätökset tekee tehtäviä siirtänyt valvontaviranomainen.

Ulkopuoliseen asiantuntijaan sovelletaan tämän suorittaessa tämän pykälän mukaisia tehtäviä, mitä hallintolaissa (434/2003), kielilaissa (423/2003) ja viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään. Ulkopuolisen asiantuntijan palveluksessa tai johtotehtävissä olevaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä silloin, kun tämä osallistuu tässä laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseen.

# **5 luku Laboratoriot**

## **30 § Viralliset laboratoriot**

Ruokavirasto nimeää viranomaisnäytteitä tutkimaan hyväksytyt laboratoriot (*viralliset laboratoriot*). Virallisella laboratoriola voi olla myös liikkuva toimintayksikkö.

Ruokavirasto voi nimetä laboratorion määrääjäksi, jos laboratorio ei täytä nimeämiselle asetettuja vaatimuksia, mutta puutteet ovat sellaisia, ettei tutkimusten luotettavuus vaarannu. Laboratorion on korjattava puutteet ja haettava lopullista nimeämistä annetun määrääjän kuluessa.

## **31 § Nimetyt omavalvontalaboratoriot**

Ruokavirasto nimeää elintarvikemääräysten edellyttämiä omavalvontanäytteitä tutkimaan hyväksytyt omavalvontalaboratoriot (*nimetty omavalvontalaboratorio*). Nimetyllä omavalvontalaboratoriolla voi olla myös liikkuva toimintayksikkö.

Omavalvontalaboratorion nimeämisen edellytyksenä on, että pätevyyden täytyminen on osoitettu vaatimustenmukaisuuden arviointipalvelujen pätevyyden toteamisesta annetun lain (920/2005) säännösten

mukaisesti akkreditoinnin tai akkreditointiin rinnastettavan pätevyyden arvioinnin perusteella. Laboratorion pätevyys on arvioitava vähintään kolmen vuoden välein.

Ruokavirasto voi elintarvikealan toimijan hakemuksesta nimetä toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa sijaitsevan laboratorion tutkimaan elintarvikemääräysten edellyttämiä omavalvontanäytteitä. Nimeämisen edellytyksenä on, että laboratorion pätevyys on asianomaisessa jäsenvaltiossa osoitettu akkreditoinnin tai akkreditointiin rinnastettavan pätevyyden arvioinnin perusteella.

Ruokavirasto voi nimetä laboratorion määrääjäksi, jos laboratorio ei täytä nimeämiselle asetettuja vaatimuksia, mutta puutteet ovat sellaisia, ettei tutkimusten luotettavuus vaarannu. Laboratorion on korjattava puutteet ja haettava lupallista nimeämistä annetun määrääjän kuluessa.

## **32 § Kansalliset vertailulaboratoriot**

Maa- ja metsätalousministeriö nimeää kansalliset vertailulaboratoriot ja määrää niiden tehtävät.

Kansallisen vertailulaboratorion on ilmoitettava:

- 1) Ruokavirastolle ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle epidemiologista seurantaan varten tarvittavat tiedot; sekä
- 2) Ruokavirastolle valvonnan ohjausta varten tarvittavat tiedot 18 §:n tarkoittamista zoonoottisista taudinaiheuttajista ja näytteistä.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle toimitettavat tiedot eivät saa sisältää valvontakohteiden tunnistetietoja.

## **33 § Näytteiden tutkiminen**

Valvontaviranomaisen tämän lain mukaista virallista valvontaa tai muita virallisia toimia varten ottamat tai otattamat näytteet (*viranomaisnäyte*) on tutkittava virallisessa laboratoriossa tai kansallisessa vertailulaboratoriossa.

Elintarvikemääräyksissä tutkittavaksi edellytetyt omavalvontaan kuuluvat näytteet on tutkittava nimetyssä omavalvontalaboratoriossa, virallisessa laboratoriossa tai kansallisessa vertailulaboratoriossa.

## **34 § Virallisten laboratorioiden ja nimettyjen omavalvontalaboratorioiden ilmoitusvelvollisuus**

Virallisen laboratorion ja nimetyn omavalvontalaboratorion on ilmoitettava Ruokavirastolle toiminnan olennaisesta muuttamisesta, toiminnan keskeyttämisestä ja toiminnan lopettamisesta.

Virallisen laboratorion ja nimetyn omavalvontalaboratorion on Ruokaviraston pyynnöstä toimitettava sille joko näytekohtaiset tiedot tekemistään 32 §:ssä tarkoitetuista tutkimuksista ja niiden tuloksista tai yhteenvedot niistä. Näytekohtaiset tiedot tai yhteenvedot eivät saa sisältää henkilötietoja eivätkä valvontakohteen tunnistetietoja.

Virallisen laboratorion ja nimetyn omavalvontalaboratorion on viivytyksettä ilmoitettava toimeksiantajalleen terveysvaaraan viittaavista tutkimustuloksista. Laboratorion on myös viivytyksettä ilmoitettava toimeksiantajaa valvovalle toimivaltaiselle viranomaiselle 23 §:n 2 momentin 8 kohdassa ja 24 §:n 2 momentin 8 kohdassa tarkoitetuissa valtakunnallisessa erityistilanteisiin varautumista koskevassa suunnitelmassa määritellyistä tutkimustuloksista. Laboratorion on säilytettävä näyte ja zoonoottiset taudinaiheuttajat tässä momentissa tarkoitettu tutkimuksesta ja lähetettävä ne kansalliseen vertailulaboratorioon.

Virallisen laboratorion ja nimetyn omavalvontalaboratorion on ilmoitettava 18 §:ssä tarkoitetuista zoonoosien seurantaan ja valvontaan liittyvistä tutkimuksista ja niiden tuloksista Ruokavirastolle sekä toimitettava näytteet ja tutkimuksissa eristetyt zoonoottiset taudinaiheuttajat kansalliseen vertailulaboratorioon.

### **35 § Laboratorioita koskevat tarkemmat säännökset**

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä:

- 1) edellä 30 §:ssä tarkoitettuja virallisia laboratorioita ja niitä arvioivien toimielinten pätevyyttä kuvaavista standardeista ja laboratorioden laatu järjestelmälle asetettavista vaatimuksista;
- 2) Euroopan unionin lainsäädännön toimeenpanon edellyttämistä laboratorion hyväksymisen edellytyksistä;
- 3) laboratorioden henkilökunnan koulutus- ja pätevyysvaatimuksista;
- 4) edellä 31 §:n 2 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten sisällöstä ja toimittamisesta;
- 5) edellä 33 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten ja yhteenvedojen sisällöstä ja toimittamisesta, näytteiden ja zoonoottisten taudinaiheuttajien säilyttämisestä ja lähettämisestä sekä 33 §:n 2 momentissa tarkoitettu terveysvaarasta.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 33 §:n 4 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten sisällöstä ja toimittamisesta sekä näytteiden ja taudinaiheuttajien säilyttämisestä ja lähettämisestä.

## **6 luku Elintarvikevalvonta**

### **36 § Valtakunnallinen valvontaohjelma**

Ruokavirasto laatii elintarvikevalvonnan ohjaamiseksi ja yhteensovittamiseksi valtakunnallinen valvontaohjelman osana Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/625 edellyttämää koko elintarvikeketjun monivuotista kansallista valvontasuunnitelmaa.

Valvontaohjelma tulee tarkistaa tarvittaessa. Valvontaohjelmassa tulee ottaa huomioon ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisessa valvontaohjelmassa asetetut ympäristöterveydenhuollon yhteiset tavoitteet.

### **37 § Valvontasuunnitelmat**

Maakunta laatii säännöllistä elintarvikevalvontaa koskeva maakunnan valvontasuunnitelman siten, että valvonnassa otetaan huomioon elintarviketoiminnan ja elintarvikekontaktimateriaalitoiminnan riskit ja että valvonta on yleisten valvontaa koskevien vaatimusten mukaista, ehkäisee terveysvaaroja ja suojaa kuluttajia taloudellisilta tappioilta. Maakunnan valvontasuunnitelmassa on otettava huomioon valtakunnallinen valvontaohjelma.

Ruokavirasto, Valtion lupa- ja valvontavirasto, Tulli sekä Puolustusvoimat laativat vastuullaan olevaa elintarvikevalvontaa koskevat valvontasuunnitelmat, joihin sovelletaan, mitä edellä 1 momentissa säädetään maakunnan valvontasuunnitelmasta.

Valvontasuunnitelmat on tarkistettava tarvittaessa.

### **38 § Tarkastus- ja läsnäolo-oikeus**

Valvontaviranomaisella ja 29 §:ssä tarkoitettulla ulkopuolisella asiantuntijalla on oikeus tehdä virallisen valvonnan edellyttämiä tarkastuksia valvontakohteessa, tutustua asiakirjoihin sekä tarkastaa toiminnassa käytetyt laitteet, välineet ja tilat. Valvontaviranomaisen ohjauksessa olevalla opiskelijalla, joka suorittaa viranomaistoimintaan perehdyttävää harjoittelua, on oikeus olla läsnä valvontaviranomaisten suorittaessa valvontaa ja tarkastuksia.

Valvontakohteessa, joka sijaitsee pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa, tarkastus voidaan tehdä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/625 artiklassa 9 - 15 viralliselle valvonnalle

asetettujen vaatimusten toteuttamiseksi, jos tarkastuksen tekeminen on välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi. Tarkastuksen saa tehdä ainoastaan valvontaviranomainen.

Jos valvontaviranomainen toteaa valvonnan tai tarkastuksen yhteydessä elintarvikkeessa määräysten vastaisia määriä vieraita aineita, maakunnalla ja Ruokaviraston tai maakunnan määräämällä eläinlääkärillä on oikeus tarkastaa alkutuotantopaikka, josta elintarvike on peräisin, ja ottaa korvauksetta kaikki tutkimuksia varten tarvittavat näytteet. Maakunnalla ja Ruokaviraston tai maakunnan määräämällä eläinlääkärillä on tällöin tämän lain mukainen tiedonsaanti-, näytteenotto- ja tarkastusoikeus. Valvontakohteessa, joka sijaitsee pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa, tarkastuksen saa tehdä ainoastaan maakunta.

Ruokavirastolla ja maakunnalla on oikeus olla läsnä Euroopan komission tekemissä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 2017/625 116 artiklan mukaisissa tarkastuksissa. Mitä tässä laissa säädetään valvontaviranomaisen oikeudesta päästä paikkoihin, joissa harjoitetaan elintarviketoimintaa tai elintarvikekontaktimateriaalitoimintaa, ja saada toimintaa koskevia tietoja, koskee myös Euroopan unionin lainsäädännössä tai muussa Suomea sitovassa kansainvälisessä sopimuksessa tarkoitettuja tarkastajia silloin, kun kyseinen Suomea sitova kansainvälinen velvoite tätä edellyttää.

### **39 § Näytteenotto**

Valvontaviranomaisella ja 29 §:ssä tarkoitettulla ulkopuolisella asiantuntijalla on oikeus ottaa korvauksetta valvontaa varten tarvittava määrä näytteitä.

Näytteitä, jotka valvontaviranomainen on tilannut etäviestintävälineiden välityksellä myytäväksi tarjotuista elintarvikkeista ja elintarvikekontaktimateriaaleista tunnistautumatta, voidaan käyttää virallisessa valvonnassa.

### **40 § Tiedonsaantioikeus**

Valvontaviranomaisella on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä valvonnan suorittamiseksi välttämättömät tiedot valtion ja maakunnan viranomaisilta sekä elintarvike- ja kontaktimateriaalialan toimijoilta ja muilta, joita tämän lain velvoitteet koskevat.

Valvontaviranomaisella on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitavalta tietoja elintarvike- ja kontaktimateriaalialan toimijan veroihin, lakisääteisiin eläke, tapaturva- tai työttömyysvakuutusmaksuihin tai Tullin perimiin maksuihin liittyvien rekisteröitymis-, ilmoitus- ja maksuvelvollisuuksien hoitamisesta, toiminnasta, taloudesta sekä kytkennöistä, jotka ovat välttämättömiä 6a §:ssä tarkoitetun luotettavuuden selvittämiseksi tai 57 §:n tarkoittamaa elintarvikehuoneiston hyväksymisen peruuttamista tai 58 §:ssä tarkoitettua rekisteröidyssä elintarvikehuoneistossa harjoitetun elintarviketoiminnan keskeyttämistä tai lopettamista varten.

### **41 § Viranomaisen oikeus oma-aloitteisesti luovuttaa tietoja**

Valvontaviranomaiset saavat viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetyn salassapitovelvoitteen estämättä luovuttaa oma-aloitteisesti tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä suoritettaessa saatuja tietoja yksityisen tai yhteisön taloudellisesta asemasta ja liike- ja ammatillisalaisuudesta toiselle viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle, jos tiedot ovat välttämättömiä kyseiselle viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle säädetyn tehtävän hoitamiseksi.

### **42 § Valvontaviranomaisen ilmoitus- ja tiedonantovelvollisuus**

Valvontaviranomaisen on ilmoitettava Ruokavirastolle todetuista terveysvaaroista sekä tarvittaessa sellaisista valvonnassa esille tulleista muista seikoista, joilla voi olla vaikutusta elintarvikkeiden tai elintarvikekontaktimateriaalien turvallisuuteen tai jäljitettävyyteen. Valvontaviranomaisen on lisäksi

ilmoitettava tartuntatautilaissa tarkoitetuille viranomaisille sellaisista valvonnassa esille tulleista seikoista, joilla voi olla merkitystä väestön suojaamisessa tartuntataudeilta.

Valvontaviranomaisen on tarvittaessa annettava elintarvike- ja kontaktimateriaalialan toimijalle tarpeellisia kehoituksia elintarvikemääräysten noudattamiseksi.

Valvontaviranomaisen on ilmoitettava Ruokavirastolle 83 §:n nojalla ylläpitämiin rekistereihin tarvitsemat tiedot. Lisäksi valvontaviranomaisen on pyydettyäessä ilmoitettava Ruokavirastolle tarkastuksia, valvontatoimenpiteitä, valvontahenkilöstöä, maksuja ja valvontaa koskevia muita tietoja tämän lain mukaisen valvonnan seuranta varten.

Valvontaviranomaisen on toimitettava 1 ja 2 momentissa tarkoitettut tiedot Ruokaviraston määräämällä tavalla.

### **43 § Valvontaviranomaisen neuvonta- ja ohjausvelvollisuus**

Valvontaviranomaiset neuvovat ja ohjaavat tarvittaessa elintarvikealan sekä elintarvikekontaktimateriaalialan toimijoita elintarvikemääräysten noudattamisessa oman toimivaltansa alueella.

Valvontaviranomaisen on tarvittaessa annettava toimijalle kehoituksia määräystenvastaisuuden poistamiseksi.

Valvontaviranomaiset tiedottavat elintarvikemääräysten soveltamisalaan kuuluvista asioista oman toimivaltansa alueella.

### **44 § Eläinlääkäriin tiedonantovelvollisuus**

Eläinlääkäriin, joka alkutuotantopaikalla suorittamansa eläinlääkärikäynnin yhteydessä havaitsee, että alkutuotantopaikan eläinten terveydentila on sellainen, että se oleellisesti heikentää kyseisistä eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieenistä laatua, on ilmoitettava tästä eläinten omistajalle tai haltijalle, eläimet tai elintarvikkeet vastaanottavalle toimijalle sekä maakunnalle.

### **45 § Ruokamyrkytysten selvittäminen**

Maakunnan on saatuaan 17 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen ruokamyrkytyksestä tai ruokamyrkytyspäilystä tai epäillessään ruokamyrkytystä muusta syystä, viipymättä tehtävä tapausta koskeva selvitys yhteistyössä tartuntatautilaissa säädettyjen viranomaisten kanssa sekä toimitettava tarpeelliset ilmoitukset Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle ja Ruokavirastolle. Ilmoitukset eivät saa sisältää henkilötietoja.

### **46 § Elintarvikevalvontaa koskevat tarkemmat säännökset**

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä

- 1) edellä 39 §:ssä tarkoitetusta näytteenotosta; sekä
- 2) edellä 41 §:ssä tarkoitetusta valvontaviranomaisten ilmoitusvelvollisuudesta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 45 §:n tarkoittamasta ruokamyrkytysten selvittämisestä ja ilmoittamisesta.

## **7 Luku Elintarvikkeiden vientiin liittyvät viranomaistehtävät**

### **47 § Vientiselvityksiin liittyvät tehtävät**

Vietäessä elintarvikkeita muuhun kuin Euroopan unionin jäsenvaltioon, elintarvikealan toimija vastaa määränpäävaltion viranomaisten asettamien tuontivaatimusten ja mahdollisten kauttakuljetukseen liittyvien vaatimusten selvittämisestä ja täyttämisestä.

Ruokavirasto osallistuu tarvittaessa 1 momentissa mainittujen viranomaisvaatimusten selvittämiseen, ellei vaatimuksista voida muulla tavalla varmistua. Lisäksi Ruokavirasto osallistuu tarvittaessa markkinoillepääsyn ja markkinoilla pysymisen edellytyksenä olevien vientiselvitysraporttien ja muiden tarvittavien asiakirjojen laatimiseen. Ruokavirasto voi keskeyttää osallistumisen mainittujen tehtävien hoitamiseen, jos edellytyksiä selvitystyön jatkamiselle eivät enää ole.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä edellytyksistä Ruokaviraston osallistumiselle 2 momentissa mainittujen tehtävien hoitamiseen.

#### **48 § Vientiin liittyvä valvonta**

Ruokavirasto ja maakunnat tekevät oman toimivaltansa alueella elintarvikkeiden vientiin liittyvää valvontaa, kun valvonta liittyy määränpäävaltion viranomaisten asettamien tuontivaatimuksien tai tuontivaatimusten täyttymisen varmistamiseen. Valvonnan sisältö määräytyy määränpäävaltion viranomaisten asettamien tuontivaatimusten perusteella.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitetun valvonnan edellytyksistä ja sisällöstä.

### **8 luku Elintarvikkeiden kansalliset laatujärjestelmät ja valvotut pito-olosuhteet**

#### **49 § Elintarvikkeiden kansalliset laatujärjestelmät**

Ruokavirasto hyväksyy elintarvikealan toimijan hakemuksen 4 §:n 7 kohdassa tarkoitetun kansallisen elintarvikkeiden laatujärjestelmän edellyttäen, että laatujärjestelmä täyttää komission asetuksen (EY) N:o 1698/2005 22 artiklan 2 kohdan vaatimukset.

Elintarvikkeiden kansallisen laatujärjestelmän tulee olla ulkopuolisen riippumattoman tahon tarkastama. Hakijan on raportoitava ulkopuolisen tarkastuksen tuloksista Ruokavirastolle säännöllisesti ja ilmoitettava muutoksista laatujärjestelmän sisällössä. Hakijan on julkaistava internetsivuillaan tiedot laatujärjestelmästä, sen sisällöstä ja siihen osallistuvista tahoista.

Ruokavirasto valvoo hyväksymiensä kansallisten laatujärjestelmien hyväksymisedellytysten täyttymistä. Ruokavirasto voi peruuttaa laatujärjestelmän hyväksymisen, jos hyväksymisen edellytykset eivät enää täyty.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä

- 1) elintarvikkeiden kansallisen laatujärjestelmän hyväksymisen hakemisesta, hyväksymisestä ja hyväksymisen peruuttamisesta;
- 2) riippumattoman tahon tarkastuksesta, tarkastuksen tulosten raportoinnista ja laatujärjestelmää koskevien tietojen julkaisemisesta.

#### **50 § Valvotut pito-olosuhteet**

Ruokavirasto tunnustaa hakemuksesta alkutuotantopaikat ja alkutuotantopaikkojen muodostamat lokerot, jotka täyttävät valvottujen pito-olosuhteiden vaatimukset, ja valvoo valvottujen pito-olosuhteiden täyttymistä niissä. Ruokavirasto voi peruuttaa tunnustamisen, jos tunnustamisen edellytykset eivät enää täyty.

Ruokavirasto voi määrätä tehtäväksi komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2015/1375 tarkoitettuja seurantatutkimuksia valvotuissa pito-olosuhteissa kasvatettujen sikojen trikiinitilanteen selvittämiseksi.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä valvottujen pito-olosuhteiden vaatimukset täyttävien alkutuotantopaikkojen ja lokeroiden virallisen tunnustamisen hakemisesta, tunnustamisesta ja valvonnasta sekä tunnustamisen peruuttamisesta.

## **9 Luku Nimisuojuatuotteiden rekisteröiminen ja valmistuksesta ilmoittaminen**

### **519 § Nimisuojuatuotteen rekisteröiminen ja valmistuksesta ilmoittaminen**

Ruokavirasto käsittelee nimisuojuatuotteiden rekisteröintiä koskevat hakemukset.

Ruokavirasto julkaisee 1 momentissa tarkoitetun hakemuksen, järjestää kansallisen vastaväitemenettelyn ja päättää rekisteröinnin edellytysten täytymisestä Suomessa. Jos rekisteröinnin edellytykset täyttyvät, Ruokavirasto julkaisee päätöksen ja toimittaa hakemuksen Euroopan komissiolle.

Rekisteröityä nimisuojuatuetta valmistavan elintarvikealan toimijan on ennen tuotteiden markkinoille saattamisen aloittamista ilmoitettava tuotteen nimi ja valmistuspaikka 23 ja 24 §:ssä tarkoitetulle valvontaviranomaiselle. Valmistuksen keskeyttämisestä tai lopettamisesta on ilmoitettava viivytyksettä valvontaviranomaiselle.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä

- 1) rekisteröinnin hakemisesta, vastaväitemenettelyn järjestämisestä sekä hakemusten ja päätösten julkaisemisesta; sekä
- 2) ilmoitusvelvollisista toimijoista, ilmoituksissa annettavista tiedoista ja ilmoitusten antamistavasta.

## **10 luku Hallinnolliset pakkokeinot**

### **52 § Elintarvikemääräysten vastaisuuden poistaminen**

Valvontaviranomainen voi määrätä elintarvikemääräysten vastaisuuden poistettavaksi, jos

- 1) elintarvike tai elintarvikekontaktimateriaali, elintarvikehuoneisto tai alkutuotantopaikka taikka elintarvike- tai kontaktimateriaalitoiminta voivat aiheuttaa terveysvaaraa tai ovat muutoin elintarvikemääräysten vastaisia; tai
- 2) elintarvikkeesta tai elintarvikekontaktimateriaalista annetut tiedot voivat aiheuttaa terveysvaaraa tai johtaa kuluttajaa harhaan.

Valvontaviranomainen voi määrätä elintarvikkeiden kansallisen laatujärjestelmän hakijan poistamaan kansallista laatujärjestelmää koskevan epäkohdan.

Ruokavirasto voi määrätä 32 §:ssä tarkoitettuja tutkimuksia tekevän laboratorion korjaamaan määräystenvastaisen toiminnan.

Määräysten vastaisuus on määrättävä poistettavaksi välittömästi tai valvontaviranomaisen asettamassa määräajassa.

### **53 § Kielto**

Valvontaviranomainen voi kieltää elintarvikkeen alkutuotannon, valmistuksen, maahantuonnin, maastaviennin, kaupanpidon, tarjoilun tai muun luovutuksen taikka käytön elintarvikkeen valmistuksessa, jos

elintarvike tai siitä annettavat tiedot, alkutuotantopaikka tai elintarvikehuoneisto tai niissä harjoitettava elintarviketoiminta ovat sellaiset, että ne aiheuttavat tai niiden voidaan perustellusta syystä epäillä aiheuttavan vakavaa terveysvaaraa.

Valvontaviranomainen voi kieltää elintarvikekontaktimateriaalin valmistuksen, tukkukaupan ja muun jakelun sekä maahantuonnin, jos elintarvikekontaktimateriaali tai siitä annettavat tiedot tai kontaktimateriaalitoiminta on sellaista, että ovat sellaiset, että ne aiheuttavat tai niiden voidaan perustellusta syystä epäillä aiheuttavan vakavaa terveysvaaraa.

Kielto voidaan määrätä väliaikaiseksi asian selvittämisen tai epäkohdan korjaamisen ajaksi. Väliaikainen kielto on voimassa, kunnes valvontaviranomainen antaa asiassa lopullisen ratkaisunsa. Valvontaviranomaisen tulee omalta osaltaan huolehtia siitä, että asiassa tarvittavat selvitykset tehdään viivytyksettä.

## **54 § Markkinoilta poistaminen ja yleinen tiedottaminen**

Valvontaviranomainen voi määrätä elintarvike- tai kontaktimateriaalialan toimijan poistamaan elintarvikkeen tai elintarvikekontaktimateriaalin markkinoilta, jos elintarvikealan toimija ei noudata Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 178/2002 19 artiklassa säädettyä velvollisuutta poistaa turvallisuutta koskevien elintarvikemääräysten vastainen elintarvike tai elintarvikekontaktimateriaali markkinoilta.

Valvontaviranomainen voi määrätä elintarvikkeen tai elintarvikekontaktimateriaalin poistettavaksi markkinoilta myös silloin, kun elintarvikkeesta tai elintarvikekontaktimateriaalista annettavat tiedot ovat oleellisesti elintarvikemääräysten vastaisia.

Valvontaviranomainen voi elintarvike- tai kontaktimateriaalialan toimijan kustannuksella yleisesti tiedottaa turvallisuutta koskevien elintarvikemääräysten vastaisista elintarvikkeista ja elintarvikekontaktimateriaaleista, jos toimija ei noudata Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 178/2002 19 artiklassa säädettyä velvoitetta ilmoittaa asiasta kuluttajille.

## **55 § Haltuunotto**

Valvontaviranomainen voi ottaa elintarvikkeen tai elintarvikekontaktimateriaalin haltuunsa, jos elintarvike tai elintarvikekontaktimateriaali aiheuttaa tai on syytä epäillä aiheuttavan välitöntä terveysvaaraa.

Haltuunotto on suoritettava todistajan läsnä ollessa. Sille, jolta elintarvike tai elintarvikekontaktimateriaali on otettu haltuun, on annettava todistus, josta ilmenee haltuunoton syy sekä haltuunotetun omaisuuden määrä.

Haltuunotettu omaisuus voidaan tarvittaessa säilyttää elintarvikehuoneistossa, alkutuotantopaikassa tai elintarvikekontaktimateriaalialan toimijan toimipaikassa sopivalla tavalla merkittynä taikka sinetöidyssä tai muutoin merkityssä varastotilassa. Omaisuus on sen aiheuttaman terveysvaaran arvioimiseksi mahdollisesti tarvittavan tutkimuksen ajan pyrittävä säilyttämään siten, ettei sen laatu heikkene.

## **56 § Elintarvikkeen tai elintarvikekontaktimateriaalin käyttöä ja hävittämistä koskeva päätös**

Valvontaviranomainen päättää, mihin tarkoitukseen elintarvikemääräysten vastaista elintarviketta tai elintarvikekontaktimateriaalia voidaan käyttää tai mihin tarkoitukseen se voidaan luovuttaa, jos elintarviketta tai elintarvikekontaktimateriaalia ei voi muuttaa määräysten mukaiseksi.

Valvontaviranomaisen on määrättävä elintarvike tai elintarvikekontaktimateriaali hävitettäväksi, jos elintarvikkeen tai elintarvikekontaktimateriaalin käyttö ei ole mahdollista tai jos terveydelliset syyt tai elintarvikemääräykset sitä edellyttävät.

Valvontaviranomaisen on tehtävä 1 momentissa tarkoitettu päätös viivytyksettä. Päätöstä tehtäessä on pyrittävä siihen, että omistajan taloudellinen menetys jää mahdollisimman pieneksi. Valvontaviranomaisen on

asetettava kohtuullinen määräaika, jonka kuluessa elintarvike- tai kontaktimateriaalialan toimijan on noudatettava 1 momentin mukaista päätöstä.

### **57 § Elintarvikehuoneiston hyväksymisen peruuttaminen**

Valvontaviranomainen voi peruuttaa tekemänsä elintarvikehuoneiston hyväksymistä koskevan päätöksen kokonaan tai osittain, jos terveysvaaraa ei voida muulla tavoin estää.

Elintarvikehuoneiston hyväksymistä koskeva päätös voidaan lisäksi peruuttaa, jos elintarvikehuoneisto tai siellä harjoitettava elintarviketoiminta ovat olennaisesti elintarvikemääräysten vastaisia eikä elintarvikealan toimija ole noudattanut valvontaviranomaisen 52 tai 53 §:n nojalla antamaa määräystä tai kieltoa.

Hyväksyminen voidaan lisäksi peruuttaa, jos elintarvikealan toimija ei enää ole 7 §:ssä tarkoitetulla tavalla luotettava ja laiminlyönti on luonteeltaan olennainen ja vakava eikä elintarvikealan toimija ole noudattanut valvontaviranomaisen 52 tai 53 §:n nojalla antamaa määräystä tai kieltoa.

Hyväksyminen voidaan peruuttaa myös määräajaksi.

### **58 § Elintarvike- tai kontaktimateriaalitoiminnan keskeyttäminen tai lopettaminen rekisteröidyssä elintarvikehuoneistossa tai toimipaikassa**

Valvontaviranomainen voi keskeyttää tai lopettaa elintarviketoiminnan rekisteröidyssä elintarvikehuoneistossa tai rekisteröidyssä kontaktimateriaalialan toimipaikassa, jos elintarvike- tai kontaktimateriaalialan toimija ei enää ole 7 §:ssä tarkoitetulla tavalla luotettava ja laiminlyönti on luonteeltaan olennainen ja vakava eikä elintarvikealan toimija ole noudattanut valvontaviranomaisen 52 tai 53 §:n nojalla antamaa määräystä tai kieltoa.

### **59 § Laboratorion nimeämisen peruuttaminen**

Ruokavirasto voi peruuttaa laboratorion nimeämisen, jos laboratorio tai siellä harjoitettava toiminta olennaisesti rikkoo 30, 31 tai 34 §:ssä asetettuja vaatimuksia eikä laboratorio Ruokaviraston määräyksestä huolimatta korjaa puutteita ja puute on vakava. Myös määräaikainen hyväksyminen voidaan peruuttaa.

Ruokavirasto voi peruuttaa hyväksymisen myös asian käsittelyn vaatimaksi ajaksi, jos puute hyväksytyn laboratorion toiminnassa on sellainen, että se voi vaarantaa tutkimustulosten luotettavuuden.

### **60 § Internetsivuston sulkeminen**

Ruokavirasto voi määrätä internetsivuston suljettavaksi, jos niiden välityksellä myytäväksi tarjottava elintarvike tai elintarvikekontaktimateriaali tai näistä annetut tiedot ovat sellaiset, että ne aiheuttavat tai niiden voidaan perustellusta syystä epäillä aiheuttavan terveysvaaraa tai olevan muulla tavalla elintarvikemääräysten vastainen. Määräys internetsivuston sulkemisesta voidaan antaa väliaikaisena asian selvittämisen tai epäkohdan korjaamisen ajaksi. Väliaikainen sulkeminen on voimassa, kunnes Ruokavirasto antaa asiassa lopullisen ratkaisunsa.

### **61 § Ruokaviraston päätös hallinnollisten pakkokeinojen käytöstä**

Ruokavirasto päättää yhtä maakuntaa laajempaa aluetta koskevien 52 - 56 §:ssä tarkoitettujen hallinnollisten pakkokeinojen käyttämisestä.

Ruokavirasto voi päättää hallinnollisten pakkokeinojen käyttämisestä myös yhden maakunnan alueella, jos se perustellusta syystä arvioi maakunnan toimet riittämättömiksi terveysvaaran estämiseksi.

Ruokaviraston on viipymättä ilmoitettava 1 ja 2 momentin nojalla tekemistään päätöksistä asianomaisille maakunnille.

## **62 § Elintarvikkeen markkinoinnin kieltäminen**

Ruokavirasto voi kieltää elintarvikealan tai elintarvikekontaktimateriaalialan toimijaa jatkamasta elintarvikemääräysten vastaista markkinointia taikka uudistamasta sellaista tai siihen rinnastettavaa markkinointia. Kielto voidaan antaa myös väliaikaisena, jolloin kielto on voimassa, kunnes Ruokavirasto on antanut asiassa lopullisen ratkaisunsa.

Jos elintarvikkeen markkinoinnissa annetaan tietoja, joista voi aiheutua vakavaa terveysvaaraa tai jos elintarvikkeen markkinointi on oleellisesti totuudenvastaista tai harhaanjohtavaa, Ruokavirasto voi 1 momentissa mainittujen toimenpiteiden lisäksi ryhtyä 53 - 55 §:ssä säädettyihin toimenpiteisiin, kunnes markkinointi on saatettu elintarvikemääräysten mukaiseksi.

## **63 § Elintarvikkeen markkinoinnin oikaisu**

Määrätessään 62 §:ssä tarkoitetun kiellon Ruokavirasto voi velvoittaa kiellon saaneen elintarvikealan tai elintarvikekontaktimateriaalialan toimijan määrääjässä toimittamaan markkinoinnin oikaisun, jos sitä markkinoinnista aiheutuvien ilmeisten haittojen vuoksi on pidettävä välttämättömänä. Päätöksessään Ruokavirasto voi määrätä, että markkinoinnin oikaisu on toteutettava vastaavassa laajuudessa kuin missä oikaisun kohteena oleva markkinointi on toteutettu.

## **64 § Kuluttajansuojalain ja sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa annetun lain soveltaminen**

Sen lisäksi, mitä 62 ja 63 §:ssä säädetään, sovelletaan, mitä kuluttajansuojalaissa (38/1978) ja sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa annetussa laissa (1061/1978) säädetään markkinoinnista.

## **65 § Uhkasakko sekä teettämis- ja keskeyttämisuhka**

Valvontaviranomainen voi tehostaa tämän lain nojalla annettua määräystä tai kieltoa uhkasakolla tai teettämis- tai keskeyttämisuhalla. Uhkasakkoa sekä teettämis- ja keskeyttämisuhkaa koskeissa asioissa noudatetaan muutoin, mitä uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

## **66 § Vastuu kustannuksista**

Elintarvikealan tai elintarvikekontaktimateriaalialan toimija vastaa kustannuksista, joita sille aiheutuu, kun se noudattaa viranomaisten tämän luvun säännösten nojalla tekemiä päätöksiä.

# **11 luku Maksut**

## **67 § Valtion viranomaisten suoritteista perittävät maksut**

Valtion viranomaisen tämän lain nojalla suorittamista toimenpiteistä peritään maksu, jollei valtion maksuperustelaissa (150/1992) muuta säädetä. Maksun suuruutta määrittäessä noudatetaan, mitä valtion maksuperustelaissa säädetään.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan

- 1) alentaa pieniä eläinmääriä teurastavien teurastamoiden ja riistan käsittelylaitosten lihintarkastus- ja valvontamaksuja enintään Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/625 liitteen VI luvussa II määritellylle tasolle;

- 2) antaa tarkempia säännöksiä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/625 79 - 82 artiklassa edellytetyistä kansallisista järjestelyistä ja maksujen suuruuden määrittämisestä.

## **68 § Maakunnan suorittamasta elintarvikevalvonnasta perittävä vuosittainen valvontamaksu**

Maakunta perii vuosittain valvontamaksun suunnitelmallisen elintarvikevalvonnan piirissä olevalta toimijalta, joka

- 1) harjoittaa elintarviketoimintaa 10 §:n tarkoittamassa rekisteröidyssä elintarvikehuoneistossa;
- 2) harjoittaa elintarviketoimintaa 11 §:n tarkoittamassa hyväksytyssä elintarvikehuoneistossa; tai
- 3) harjoittaa elintarvikekontaktimateriaalitoimintaa 13 §:n tarkoittamalla tavalla.

Vuosittaisen valvontamaksun suuruus määräytyy riskiperusteisen valvontatarpeen mukaan siten, että maksulla katetaan viranomaisvalvontaan liittyvät kustannukset. Valvontamaksut peritään liitteen mukaisesti.

Valvontamaksu peritään kalenterivuoden lopussa. Jos 1 momentissa mainittu ilmoitus käsitellään tai hyväksymistä koskeva päätös tehdään kalenterivuoden keskellä tai toimintaa harjoitetaan kalenterivuotta lyhyemmän ajan, kyseiseltä vuodelta perittävä valvontamaksu suhteutetaan toiminnan keston. Valvontamaksun suuruus on tällöin sen suuruinen osa kyseisen toiminnan koko vuoden valvontamaksusta kuin toiminnan kesto päivinä on koko vuodesta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua valvontamaksu koskeva päätös on oikaistava, jollei asiaa ole valitukseen annettulla päätöksellä ratkaistu, jos maksuvelvolliselle on:

- 1) virheen johdosta määrätty liikaa valvontamaksua; tai
- 2) maksuvelvollisen sitä aiheuttamatta jäänyt määräämättä valvontamaksu tai osa siitä virheen vuoksi tai sen johdosta, että ettei asiaa ole joltakin osin tutkittu.

Oikaisu voidaan 1 kohdan tapauksessa tehdä kolmen vuoden kuluessa maksun määräämistä seuraavan kalenterivuoden alusta ja 2 kohdan tapauksessa vuoden kuluessa sitä seuraavan kalenterivuoden alusta, jolloin maksu määrätään.

## **69 § Maakunnan suorittamasta elintarvikevalvonnasta perittävät muut maksut**

Edellä 68 §:ssä säädetyn vuosittaisen valvontamaksun lisäksi maakunta perii elintarvikealan ja elintarvikekontaktimateriaalialan toimijalta hyväksymänsä taksan mukaisen maksun:

- 1) muusta kuin maakunnan valvontasuunnitelmaan sisältyvästä tarkastuksesta, näytteenotosta ja näytteen tutkimisesta;
- 2) elintarvikealan toimijan pyynnöstä tehdystä 16 §:n 4 tarkoittamasta uusintatarkastuksesta;
- 3) edellä 43 §:n 2 momentissa tarkoitetun kehotuksen noudattamisen valvomiseksi tehdyistä tarkastuksista;
- 4) elintarvikemääräysten noudattamatta jättämiseen perustuvien 10 luvussa tarkoitettujen toimenpiteiden noudattamisen valvomiseksi tehdyistä tarkastuksista;
- 5) Euroopan unionin ulkopuolelle elintarvikkeita vievien elintarvikealan toimijoiden 48 §:n mukaisesta valvonnasta.

Edellä 68 §:stä poiketen maakunta perii elintarvikealan toimijalta hyväksymänsä taksan mukaisen maksun elintarvikevalvonnasta, jota maakunta tekee poroteurastamoissa ja niiden yhteydessä toimivissa elintarvikehuoneistoissa tai 24 §:n 3 momentissa säädetyllä tavalla teurastamoissa ja riistan käsittelylaitoksissa ja niiden yhteydessä olevissa leikkaamoissa.

Maakunta määrää 1 momentissa tarkoitetut maksut siten, että niiden suuruus vastaa enintään toimenpiteistä aiheutuneita kustannuksia, jollei Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/625 79-82 artiklasta muuta johdu.

Valtio korvaa maakunnille aiheutuneet kustannukset sellaisista Ruokaviraston maakuntien toimeenpantaviksi ohjaamista elintarvikevalvonnan tarkastuksista, näytteenotoista, tutkimuksista ja selvityksistä, jotka tässä laissa säädetään Ruokaviraston tehtäviksi tai jotka liittyvät säädösten tai Ruokaviraston ohjeiden valmisteluun.

## **70 § Maksujen perintä ilman tuomiota tai päätöstä sekä viivästyskorko**

Tässä luvussa tarkoitetut maksut saadaan periä ilman tuomiota tai päätöstä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään.

Jos toimenpiteestä määrättyä maksua ei ole suoritettu eräpäivänä, saadaan viivästyneelle määrälle periä vuotuista viivästyskorkoa korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan. Eräpäivä voi olla aikaisintaan kahden viikon kuluttua maksun määräytymisen perusteena olevan palvelun saamisesta. Viivästyskoron sijasta viranomainen voi periä viiden euron suuruisen viivästysmaksun, jos viivästyskoron määrä jää tätä pienemmäksi.

Jos valvontamaksu palautetaan maksuunpanon oikaisun tai muutoksenhaun johdosta, palautettavalla valvontamaksulle maksetaan veronkantolain (769/2016) 32 §:ssä säädetty korko maksupäivästä takaisinmaksupäivään.

## **12 luku Muutoksenhaku**

### **71 § Muutoksenhaku valtion viranomaisen päätökseen**

Edellä 11, 20, 49 ja 52-64 §:ssä tarkoitettuun valtion viranomaisen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Muuhun valtion viranomaisen päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Valtion viranomaisen määräämään maksuun saa hakea muutosta siten kuin valtion maksuperustelaissa säädetään.

Tullin tämän lain nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta siten kuin tullilaissa (1466/1994) säädetään. Tullin tämän lain 52 §:n nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin tullilain 38 §:ssä säädetään. Valitusaika on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista.

### **72 § Muutoksenhaku maakunnan viranomaisen päätökseen**

Maakunnan viranhaltijan päätökseen saa vaatia oikaisua 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaamisesta siten kuin hallintolaissa säädetään. Oikaisua haetaan maakuntalain 139 §:ssä tarkoitetulta viranomaiselta.

Edellä 9, 11, 52-58 §:n tarkoitettuun maakunnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Muuhun kuin 1 ja 2 momentissa tarkoitettuun maakunnan päätökseen saa vaatia oikaisua siten, kun hallintolaissa säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Muutosta päätökseen, joka koskee maakunnallisia maksuja koskevaa taksaa, saa hakea muutosta siten kuin maakuntalain 18 §:ssä säädetään.

### **73 § Valvontamaksua koskeva oikaisuvaatimus**

Edellä 68 §:ssä tarkoitettuun maakunnan perimään vuosittaiseen valvontamaksuun saa vaatia oikaisua maakunnalta. Oikaisuvaatimus on esitettävä maksun määräämistä koskevassa asiassa kolmen vuoden kuluessa maksun määräämistä seuraavan kalenterivuoden alusta, kuitenkin viimeistään 60 päivän kuluttua päätöksen tiedoksisaannista.

Edellä 2 momentissa tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hake muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

#### **74 § Muutoksenhaku lihentarkastuspäätökseen**

Lihentarkastusta koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista Ruokavirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään

#### **75 § Muutoksenhaku hallinto-oikeuden päätökseen**

Hallinto-oikeuden päätökseen 49 §:ssä tarkoitettua hyväksymisen peruuttamista koskevassa asiassa sekä 52 - 63 §:ssä tarkoitettua asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa, jollei muualla toisin säädetä, hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

#### **76 § Valvontaviranomaisen muutoksenhakuoikeus**

Viranomaisella on oikeus hakea muutosta hallinto-oikeuden päätökseen, jolla sen päätös on kumottu tai sitä on muutettu.

Ruokavirastolla on oikeus hakea muutosta hallinto-oikeuden päätökseen, jolla hallinto-oikeus on kumonnut maakunnan muutoin kuin oikaisuvaatimuksen johdosta tekemän päätöksen tai muuttanut sitä. Elintarvikeviraston valitusoikeus ei koske tämän lain XX §:ssä tarkoitettua hallinto-oikeuden päätöstä.

#### **77 § Täytäntöönpano**

Tämän lain 10 luvun säännösten nojalla tehtävässä päätöksessä voidaan määrätä, että päätöstä on noudatettava ennen kuin se on saanut lainvoiman tai ennen kuin oikaisuvaatimusta on käsitelty, jollei valitusviranomainen tai vastaavasti oikaisuvaatimuksen käsittelevä viranomainen toisin määrää. Oikaisuvaatimus Ja valitus on käsiteltävä viivytyksettä.

Edellä 19 §:n 5 momentissa tarkoitettua hygieniapassin peruuttamista koskevaa päätöstä on valituksesta huolimatta noudatettava, ellei Ruokavirasto tai valitusviranomainen toisin määrää.

Lihentarkastuspäätöstä on oikaisuvaatimuksesta ja valituksesta huolimatta noudatettava, jolle Ruokavirasto tai valitusviranomainen toisin määrää.

### **13 luku Rangaistussäännökset**

#### **78 § Rangaistussäännökset**

Rangaistus vastoin tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä tehdystä terveystarkastuksesta säädetään rikoslain (39/1889) 44 luvun 1 §:ssä.

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

- 1) valmistaa, tuo maahan, vie maasta, pitää kaupan, tarjoilee tai muutoin luovuttaa elintarvikkeen, joka ei täytä tämän lain 5 ja 6 §:ssä säädettyjä vaatimuksia,
- 2) harjoittaa tämän lain mukaista toimintaa sellaisessa elintarvikehuoneistossa tai alkutuotantopaikalla, jota ei ole tämän lain 9 tai 11 §:n mukaisesti hyväksytty, josta ei ole tehty tämän lain 8, 10 tai 13 §:n mukaista ilmoitusta tai jonka toiminta on väliaikaisesti, osittain tai kokonaan kielletty,
- 3) rikkoo tämän lain 15 §:ssä säädetyn omavalvontavelvoitteen,
- 4) rikkoo valvontaviranomaisen tämän lain 52, 54, 56 tai 63 §:n nojalla antamaa määräystä, 53 tai 62 §:n nojalla antamaa kieltoa, 55 §:n nojalla antamaa haltuunottopäätöstä taikka 57 - 59 §:n nojalla antamaa hyväksymisen, rekisteröinnin tai nimeämisen peruuttamista koskevaa päätöstä,
- 5) laiminlyö 17 tai 18 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen tekemisen,
- 6) valvontaviranomaisen huomautuksesta tai kiellosta huolimatta toimittaa alkutuotantopaikalta sellaista elintarviketta, joka ei täytä tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vaatimuksia, tai on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *elintarvikerikkomuksesta* sakkoon.

Rangaistus elintarvikkeen säännösten ja määräysten vastaisesta salakuljetuksesta ja sen yrityksestä sekä laittomasta tuontitavaraan ryhtymisestä säädetään rikoslain 46 luvun 4–6a §:ssä.

Valvontaviranomainen voi jättää esitutkintaviranomaiselle ilmoittamatta rikkomuksen, jos teko tai laiminlyönti on vähäinen eikä kyseessä ole niskoittelu viranomaisen kieltoja ja määräyksiä vastaan. Se, joka rikkoo tämän lain nojalla määrättyä, uhkasakolla tehostettua kieltoa tai velvoitetta, voidaan jättää tuomitsematta rangaistukseen samasta teosta.

## **79 § Salassapitovelvollisuuden rikkominen**

Rangaistus 80 §:ssä tarkoitetun salassapitovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teko ole rangaistava rikoslain 40 luvun 5 §:n mukaan tai jollei siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

## **14 luku Erinäiset säännökset**

### **80 § Salassa pidettävät tiedot**

Valvonnassa saatuja tietoja koskevasta salassapitovelvollisuudesta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa.

Salassapitovelvollisuuden estämättä voidaan tämän lain noudattamista valvottaessa tai valvontaan liittyvää tehtävää suoritettaessa saatuja tietoja yksityisen tai yhteisön taloudellisesta asemasta, liike- tai ammattisalaisuudesta taikka yksityisen henkilökohtaisista oloista luovuttaa:

- 1) valtion viranomaisille ja maakunnalle tämän lain mukaisia tehtäviä varten;
- 2) syyttäjä-, poliisi- ja tulliviranomaisille rikoksen selvittämiseksi;
- 3) ulkomaisille toimielimille ja tarkastajille, jos Euroopan yhteisön lainsäädännössä tai muussa Suomea sitovassa kansainvälisessä velvoitteessa niin edellytetään.

### **81 § Virka-apu**

Poliisin ja Tullin on annettava valvontaviranomaisille näiden pyynnöstä virka-apua elintarvikemääräysten mukaisten tehtävien suorittamisessa.

### **82 § Rekisterit**

Ruokavirasto pitää valvonnan ohjausta ja kehittämistä sekä suorittamaansa valvontaa varten valtakunnallista rekisteriä:

- 1) kaikista elintarvikehuoneistoista ja antaa 11 §:ssä tarkoitetuille hyväksytyille elintarvikehuoneistoille hyväksymisnumeron;
- 2) edellä 13 §:ssä tarkoitetuista elintarvikekontaktimateriaaleja markkinoille saattavista toimipaikoista;
- 3) edellä 30 ja 31 §:ssä tarkoitetuista virallisista laboratorioista ja nimetyistä omavalvontalaboratorioista;
- 4) edellä 19 §:n 1 momentissa tarkoitetuista hygieniapassitestaajista sekä henkilöistä, jotka osallistuvat testaajien järjestämiin hygieniapassitesteihin ja joille testaaaja on 19 §:n 5 momentin mukaisesti myöntänyt hygieniapassin;
- 5) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 853/2004 liitteen III jakson IV luvun I mukaisen metsästäjien hygieniakoulutuksen suorittaneista koulutetuista henkilöistä;
- 6) alkutuotantopaikoista ja alkutuotantopaikkojen muodostamista lokeroista, joiden virasto on 50 §:n mukaisesti tunnustanut täyttävän valvottujen pito-olosuhteiden vaatimukset; sekä
- 7) ruokamyrkytystapausten selvittämiseen sekä zoonoosien seurantaan ja valvontaan liittyvistä seikoista 34 §:n 4 momentissa ja 44 §:ssä tarkoitettujen ilmoitusten perusteella.

Ruokavirasto pitää maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmästä annetun lain (284/2008) mukaisesti rekisteriä alkutuotantopaikoista. Rekisterinpitäjän vastuusta säädetään maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmästä annetun lain 5 §:ssä. Maakunnat käyttävät ja pitävät alkutuotantopaikkarekisteriä ajan tasalla tässä laissa säädettyjen tehtävien edellyttämässä laajuudessa.

Maakunta pitää rekisteriä valvomistaan elintarvikehuoneistoista sekä valvomistaan elintarvikekontaktimateriaalitoimintaa harjoittavista toimipaikoista.

Maa- ja metsätalousministeriö pitää rekisteriä kalastusaluksista ja vesiviljelylaitoksista Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta annetun lain (1048/2016) mukaisesti. Maa- ja metsätalousministeriö sekä maakunnat pitävät rekistereitä kalastusaluksista ja vesiviljelylaitoksista merellä toimivien kalastus- ja vesiviljelyalusten rekisteröinnistä annetun lain (690/2010) mukaisesti.

Valtion lupa- ja valvontavirasto pitää rekisteriä alkoholijuomamyymälöistä sekä alkoholijuomien valmistus- ja varastointipaikoista.

### **83 § Rekistereihin merkittävät tiedot**

Rekistereihin merkitään

- 1) valvontakohteiden tunnistetiedot;
- 2) alkutuotantopaikkojen ja 50 §:n mukaisesti tunnustettujen alkutuotantopaikkojen muodostamien lokeroiden tunnistetiedot;
- 3) suunnitellut ja suoritettavat valvontatoimenpiteet;
- 4) virallisista laboratorioista ja nimetyistä omavalvontalaboratorioista arvioinnin piirissä olevat määritysmenetelmät sekä tutkimuksista vastaavan henkilön nimi; sekä
- 5) muut elintarvikemääräysten mukaiset valvonnan kannalta tarpeelliset tiedot;

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja tunnistetietoja ovat toimijan nimi, osoite ja yritys- ja yhteisötunnus tai sen puuttuessa henkilötunnus sekä valvontakohteen nimi ja osoite. Tiedot poistetaan rekisteristä kolmen vuoden kuluessa siitä, kun toimija on ilmoittanut valvontaviranomaiselle toimintansa lopettamisesta.

Ruokavirasto julkaisee hyväksytyistä laboratorioista luettelon, josta edellä mainitut tiedot ilmenevät.

Hygieniatestaajista sekä henkilöistä, jotka osallistuvat hygieniapassitesteihin ja joille testaajat ovat myöntäneet hygieniapassin rekisteriin merkittävät tiedot yksilöidään Ruokaviraston tietosuojaselosteissa.

Henkilötietojen keräämiseen ja tallettamiseen sekä rekisteriin tallennettujen tietojen käyttämiseen ja luovuttamiseen sovelletaan muutoin, mitä henkilötietolaissa (523/1999) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään.

**84 § Valtionosuus**

Maakunnan tämän lain nojalla järjestämään toimintaan sovelletaan maakuntien rahoituslakia (--/--), jollei lailla toisin säädetä.

**15 luku Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset****85 § Voimaantulo****86 § Siirtymäsäännös**

*Liite***Maakunnan 68 §:n mukaisesti perimät vuosittaiset valvontamaksut**

(valvontamaksun suuruus määritelty kaavalla 200 € + (ko. riskiluokan valvontatunnit x 100 €)

| Toimintaluokka<br><b>MYynti</b> ml.<br>etämyynti | Toimintatyyppi 1 | Toimintatyyppi 2 | Toimintatyyppi 3 | Toimintatyyppi 4 |
|--------------------------------------------------|------------------|------------------|------------------|------------------|
| Kokoluokka 1                                     | 253 € (RL1)      | 253 € (RL1)      | 325 € (RL2)      |                  |
| Kokoluokka 2                                     | 253 € (RL1)      | 325 € (RL2)      | 450 € (RL3)      |                  |
| Kokoluokka 3                                     | 325 € (RL2)      | 450 € (RL3)      | 700 € (RL4)      |                  |

- **Toimintatyyppi 1:** Ei kylmäsäilytystä vaativia elintarvikkeita (pl. pakattu jäätelö)
- **Toimintatyyppi 2:** Kylmäsäilytystä vaativia pakattuja elintarvikkeita
- **Toimintatyyppi 3:** Myynnin ohessa pakkaamattomien helposti pilaantuvien elintarvikkeiden käsittelyä ja/tai valmistusta palvelumyynnissä, salaattibaarimyynti. Pakkaamattomien elintarvikkeiden ilmoitetaan olevan gluteenittomia tai soveltuvan allergiaruokavalioon. Rekisteröidyssä elintarvikehuoneistossa tapahtuva rahtivalmistus kuluttajan omistamista eläimistä saatavista elintarvikkeista.
- **Kokoluokka 1:** myymälät < 200 m<sup>2</sup>
- **Kokoluokka 2:** myymälät 200-2000 m<sup>2</sup>
- **Kokoluokka 3:** myymälät > 1000 m<sup>2</sup>

| Toimintaluokka<br><b>TARJOILU</b> | Toimintatyyppi 1 | Toimintatyyppi 2 | Toimintatyyppi 3 | Toimintatyyppi 4 |
|-----------------------------------|------------------|------------------|------------------|------------------|
| Kokoluokka 1                      | 253 € (RL1)      | 253 € (RL1)      | 325 € (RL2)      | 450 € (RL3)      |
| Kokoluokka 2                      | 253 € (RL1)      | 325 € (RL2)      | 450 € (RL3)      | 700 € (RL4)      |
| Kokoluokka 3                      | 253 € (RL1)      | 450 € (RL3)      | 700 € (RL4)      | 1250 € (RL5)     |

- **Toimintatyyppi 1:** Ei helposti pilaantuvien elintarvikkeiden käsittelyä. Ei ruoanvalmistusta.
- **Toimintatyyppi 2:** Helposti pilaantuvista elintarvikkeista vain valmiiksi prosessoitujen elintarvikkeiden käsittely. Suurtalous: tarjoilukeittiöt, ei omaa ruoanvalmistusta, valmiiksi kypsennetyn ruoan kuumentaminen.
- **Toimintatyyppi 3:** Raakojen helposti pilaantuvien elintarvikkeiden käsittely. Gluteenittomaksi ja allergiaruokavalioon soveltuvaksi ilmoitetut ateriat. Suurtalous: laitos- ja keskuskeittiöt; valmistetaan ruokaa; ei valmisteta ruokaa riskiryhmille.
- **Toimintatyyppi 4:** Ruoan valmistaminen riskiryhmille, esim. päiväkotikäiset lapset, vanhukset, sairaalapotilaat. Suurtalous: laitos- ja keskuskeittiöt.
- **Kokoluokka 1:** < 6 asiakaspaikkaa tai < 50 annosta/vrk; suurtalous < 500 annosta/vrk
- **Kokoluokka 2:** 6-150 asiakaspaikkaa tai 50-500 annosta/vrk; suurtalous 500-2000 annosta/vrk
- **Kokoluokka 3:** > 150 asiakaspaikkaa tai > 500 annosta/vrk; suurtalous > 2000 annosta/vrk

| Toimintaluokka<br><b>TEOLLINEN VALMISTUS</b> | Toimintatyyppi 1 | Toimintatyyppi 2 | Toimintatyyppi 3 | Toimintatyyppi 4 |
|----------------------------------------------|------------------|------------------|------------------|------------------|
| Kokoluokka 1                                 | 253 € (RL1)      | 253 € (RL1)      | 325 € (RL2)      | 450 € (RL3)      |
| Kokoluokka 2                                 | 253 € (RL1)      | 325 € (RL2)      | 450 € (RL3)      | 700 € (RL4)      |
| Kokoluokka 3                                 | 325 € (RL2)      | 450 € (RL3)      | 700 € (RL4)      | 1250 € (RL5)     |
| Kokoluokka 4                                 | 450 € (RL3)      | 450 € (RL3)      | 1250 € (RL5)     | 1600 € (RL6)     |

- **Toimintatyyppi 1:** Raaka-aineet tai valmiit tuotteet eivät edellytä lämpötilahallintaa. Tuotteiden koostumus tai pakkausmerkinnät eivät edellytä erityisosaamista (suppea tuotevalikoima).
- **Toimintatyyppi 2:** Raaka-aineet tai valmiit tuotteet eivät edellytä lämpötilahallintaa. Pakastaminen. Tuotteiden koostumus tai pakkausmerkinnät eivät edellytä erityisosaamista.
- **Toimintatyyppi 3:** Helposti pilaantuvien elintarvikkeiden valmistus, joka edellyttää lämpötilahallintaa. Gluteenittomien elintarvikkeiden valmistus. Allergeeneja sisältävien tuotteiden valmistus. Sellaisten elintarvikkeiden valmistus, joiden koostumus ja pakkausmerkintöjen hallinta ja valvontaa vaatii erityisosaamista.
- **Toimintatyyppi 4:** Sellaisenaan syötävien kuumentamattomien helposti pilaantuvien elintarvikkeiden valmistus. Valmistusprosessi edellyttää erityisosaamista. Erityisryhmille tarkoitettujen elintarvikkeiden valmistus.

- **Kokoluokka 1:** Teollinen tuotanto < 1 milj. litraa tai < 10.000 kg
- Kokoluokka 2:** Teollinen tuotanto 1 - 10 milj. litraa tai 10.000 - 100.000 kg
- Kokoluokka 3:** Teollinen tuotanto 10 - 100 milj. litraa tai > 100.000 - 1 milj. kg
- Kokoluokka 4:** Teollinen tuotanto > 100 milj. litraa tai > 1 milj. kg

| Toimintaluokka<br><b>MUU ELINTARVIKE-<br/>TOIMINTA*</b> | Toimintatyyppi 1 | Toimintatyyppi 2 | Toimintatyyppi 3 | Toimintatyyppi 4 |
|---------------------------------------------------------|------------------|------------------|------------------|------------------|
| Kokoluokka 1                                            | 253 € (RL1)      | 253 € (RL1)      | 325 € (RL2)      | 450 € (RL3)      |
| Kokoluokka 2                                            | 253 € (RL 1)     | 325 € (RL2)      | 450 € (RL3)      | 700 € (RL4)      |
| Kokoluokka 3                                            | 325 € (RL2)      | 450 € (RL3)      | 700 € (RL4)      | 1250 € (RL5)     |

\* Elintarvikkeiden varastointi ja kuljetus. Elintarvikkeiden maahantuonti (sisämarkkinoilta, EU:n ulkopuolelta).

Kontaktimateriaalitoiminta. [Laitosmainen] toiminta rekisteröidyssä elintarvikehuoneistossa.

- **Toimintatyyppi 1:** Elintarvikkeiden varastointi ja kuljetus (toiminta pelkästään varastointia ja kuljetusta).
- Toimintatyyppi 2:** Elintarvikkeiden tuonti, ellei kuulu toimintatyyppiin 3 tai 4.  
Elintarvikekontaktimateriaalitoiminta (kaikkien elintarvikekontaktimateriaalien valmistus, jalostus, tuonti ja tukkumyynti).
- Toimintatyyppi 3:** Sellaisten elintarvikkeiden (ml. ravintolisät) tuonti, joiden koostumus ja pakkausmerkintöjen hallinta ja valvonta vaatii erityisosaamista. Rekisteröidyssä elintarvikehuoneistoissa tapahtuva [laitosmainen] toiminta.
- Toimintatyyppi 4:** Erityisryhmille tarkoitettujen elintarvikkeiden tuonti.
- **Kokoluokka 1:** Säiliöautokuljetus tai lämpötilasäädeltä kuljetus 1 kuljetusvälineellä. Kuljetus (ei lämpötilasäädeltä) > 10 kuljetusvälineellä. Varastointi < 1000 m<sup>2</sup> (elintarvikkeiden varastointipinta-ala). Vähäinen maahantuonti (sisämarkkinoilta, EU:n ulkopuolelta). Pieni tai keskisuuri kansallinen elintarvikekontaktimateriaalitoiminta. Siipikarjan teurastus tilalla, myynti enintään 10.000 kg. Kanin teurastus tilalla, myynti enintään 5.000 kpl. [Laativajat (luonnonvarainen riista)]
- Kokoluokka 2:** Säiliöautokuljetus tai lämpötilasäädeltä kuljetus 2-10 kuljetusvälineellä. Varastointi 1.000-10.000 m<sup>2</sup> (elintarvikkeiden varastointipinta-ala). Keskisuuri maahantuonti (sisämarkkinoilta, EU:n ulkopuolelta). Suuri kansallinen elintarvikekontaktimateriaalitoiminta, tuontia ja vientiä. Siipikarjan teurastus tilalla, myynti enintään 10.001-40.000 kg. Kanin teurastus tilalla, myynti enintään 5.001-20.000 kpl.
- Kokoluokka 3:** Säiliöautokuljetus tai lämpötilasäädeltä kuljetus > 10 kuljetusvälineellä. Varastointi > 10.000 m<sup>2</sup> (elintarvikkeiden varastointipinta-ala). Suuri maahantuonti (sisämarkkinoilta, EU:n ulkopuolelta). Erittäin suuri kansallinen tai kansainvälinen elintarvikekontaktimateriaalitoiminta, tuontia ja vientiä.

| Toimintaluokka<br><b>ELINTARVIKETOIMINTA<br/>HYVÄKSYTYISSÄ<br/>ELINTARVIKE-<br/>HUONEISTOSSA</b> | Toimintatyyppi<br>1 | Toimintatyyppi<br>2 | Toimintatyyppi<br>3 | Toimintatyyppi<br>4 |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|---------------------|---------------------|---------------------|
| Kokoluokka 1                                                                                     | 450 € (RL3)         | 450 € (RL3)         | 700 € (RL4)         | 1250 € (RL5)        |
| Kokoluokka 2                                                                                     | 700 € (RL4)         | 700 € (RL4)         | 1600 € (RL6)        | 2300 € (RL7)        |
| Kokoluokka 3                                                                                     | 700 € (RL4)         | 1600 € (RL6)        | 2300 € (RL7)        | 3000 € (RL8)        |
| Kokoluokka 4                                                                                     | 1600 € (RL6)        | 2300 € (RL7)        | 3000 € (RL8)        | 3700 € (RL9)        |
| Kokoluokka 5                                                                                     | 1600 € (RL6)        | 3000 € (RL8)        | 3700 € (RL9))       | 4400 € (RL10)       |

- **Toimintatyyppi 1:** Lihan pakastaminen, suolien ja mahalaukkujen käsittely. Kalan pakastaminen, lajittelu. Munien pakkaaminen. Maitotuotteiden valmistus, maitopohjaiset raaka-aineet, ei raakamaidon vastaanottoa.  
Varasto[laitos].
- Toimintatyyppi 2:** Lihan leikkaaminen, jauhaaminen, raakalihavalmisteiden valmistus, mekaanisesti erotetun lihan valmistus. Kalan perkaaminen, fileointi, paloittelu, mekaaninen lihan talteenotto. Munatuotteiden valmistus. Maitotuotteiden valmistus raakamaidosta.
- Toimintatyyppi 3:** Lihavalmisteiden valmistus. Jalostettujen kalastustuotteiden valmistus.
- Toimintatyyppi 4:** [Kylmäsavukalan tai graavikalan vakuumpakkaaminen. Täyssäilykkeiden valmistus.]
- **Kokoluokka 1:** Liha-alan, kala-alan, muna-alan tuotanto < 10.000 kg/vuosi.
- Kokoluokka 2:** Liha-alan, kala-alan tuotanto 10.000-100.000 kg/vuosi. Muna-alan tuotanto 10.000-10 milj. kg/vuosi. Maitoala, vastaanotettu raaka-maito < 500.000 kg/vuosi. Maitoalan tuotanto < 100.000 kg/vuosi.

**Kokoluokka 3:** liha-alan ja kala-alan tuotanto 100.000- 1 milj. kg/vuosi. Muna-alan tuotanto > 10 milj. kg/vuosi. Maitoala, vastaanotetun raakamaidon määrä 500.000-2 milj. kg/vuosi.

**Kokoluokka 4:** Liha-alan ja kala-alan tuotanto 1-10 milj. kg/vuosi. Maitoala, vastaanotetun raakamaidon määrä > 2 milj. kg/vuosi, maitoalan tuotanto > 100.000 kg/vuosi.

**Kokoluokka 5:** Liha-alan ja kala-alan tuotanto > 10 milj. kg/vuosi.